№ 190 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

21-טער יאהרגאנג | 14 Sierpnia 1928 r. | דינסטאג, כ"ח מנחם אב תרפ"ח

מארשאל פילסודסקי'ס רעדע אין ווילנא

האט צוטריבען די שווארצע וואלקענס אויפ'ן מזרח-אייראפעאישען הימעל

בערלין (אטא) די דייטשע סאציאליסטישע פרעסע-אגענטור שטעלט פעסט אז דער מארשאל פילסודסקי האט אין זיין רעדע אויפ'ן לעגיאניסטען-צוזאמענפאהר אין ווילנא אויסגעמיטען אלע פאליטישע אויפרייץ-מאמענטען, אנווייזענדיג בלויז אויף דעם פוילישען כאראקטער פון ווילנא.

די דאזיגע רעדע — שרייבט די דערמאנטע פרעסע-אגענטור — וועט האבען א זעהר גוטען איינפלוס אויף דעם פויליש-ליטווישען פראבלעם אין דער פאלקער-ליגע. טעלעגראמען אויגאן שטעלט פעסט, אז די פוילישע דיפלאמאטען אין ווילנא האבען זעהר גוט אויפגענומען די קארעספאנדענטען פון דער ליטווישער פרעסע, און זיי געגעבען אלע ערקלערונגען וועגען די פויליש-ליטווישע אונטערהאנדלונגען.

דאנציג (פס.) די היגע דייטשע צייטונגען פרעננען גאנץ גרויסע בעריכטען פון לעגיאניסטען צוזאמענפאהר אין ווילנא. די „דאנציגער צייטונג" ערקלערט, אז די וואלקענס וואס האבען זיך אנגעזאמעלט אויפ'ן מזרח-אייראפעאישען האריזאנט זיינען מיט מארשאל פילסודסקי'ס רעדע פונאנדער געטריבען געווארען. די ווילנער פייערליכקייטען האבען געטראגען א פרידליכען כאראקטער. קיין שום אויפרעגענדע אינצידענטען האבען נישט געטראפען.

מארשאל פילסודסקי האט נאר ארויסגעזאגט זיין גרויסע ליבע צו זיין געבורטס-ארט ווילנא. דעם גרעסטען רושם האט געמאכט דער פאקט, וואס די פאלאקען האבען דורכגעלאזט די זיבען ליטווישע קארעספאנדענטען אהן שום שטערונגען צום לעגיאניסטען-צוזאמענפאהר.

די ליטווישע בלעטער האבען ערקלערט, אז אויפ'ן וועג האבען זיי אויף קיין שום ארט נישט בעמערקט, אז פוילען זאל קאנצענטרירען מיליטער בייא דער גרענעץ.

ארבייטער פון דער גאנצער וועלט, אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען, אז דער מארשאל פילסודסקי וויל פערכאפען קאוונא.

די ארבייטער פון פוילען און ליטא און צוזאמען מיט זיי די ארבייטער פון דער גאנצער וועלט, דארפען זיך גרייטען צו פערטיידיגען געגען פאשיזם פון פילסודסקי'ן און וואלדעמאראס'ן.

דער מארשאל פילסודסקי — ווערט ווייטער דערמאנט אין'ם אויפרוף — איז געקומען קיין ווילנא מיט דער ספעציעלער אבזיכט צו זעהען זיך מיט זיינע אלטע, טרייע אנהענגער, וועלכע זאלען אויספיהרען דעם מארש אויף קאוונא.

אין'ם אויפרוף פאלט אויך אן דער קאמינטערן אויפ'ן קאנגרעס פון דעם אינטערנאציאנאל אין בריסעל.

די דארטיגע סאציאלי-פעררעטער — ווערט געזאגט אין'ם אויפרוף העלפען צו פילסודסקי'ן צו פערכאפען קאוונא.

שארפער אויפרוף פון קאמינטערן

נעגען פוילען און געגען צווייטען אינטערנאציאנאל

מאסקווא, (פס.) דער קאמינטערן האט ארויסגעלאזט אן אויפרוף צו די

זיצונג פון מיניסטארען-קאבינעט וועגן ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע.

ווארשא. (טעלעגראניש) פון מאס־געבענדע ספערען דערוויסען מיר זיך, אז פאר דעם אנהויב פון דער סעפּטעמבער־סעסיע אין סעפטעמבער וועט פארקו־מען א זיצונג פון מיניסטאר־קאבי־נעט, וואו עס וועלען בעטראכט ווערען די ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע.

הובער'ס גרויסע קאנדידאטען-רעדע.

ניו-יארק. (פס) דער קאנדידאט פון דער רעפובליקאנישער פארטיי הובער האט געהאלטען א גרויסע קאנדידאטען־רעדע פאר אנ'עולם פון 70 טויזענד מאן. די ראדיא־אפאראטען האבען פון קאנדערגעשוקט די רעדע אין אלע עקען פון אמעריקא.

פאר'מלחמה'דיגע אמעריקאנער פאליסען

האבען איצט דעם פולען ווערט

ניו-יארק (פס.) דאס העכסטע אמעריקאנער געריכט האט אנערקענט צוריקצוצאהלען אין פולען ווערט די פארמלחמה'דיגע פאליסען, וואס די אמעריקאנער פערזיכערונגס-געזעלשאפטען האבען געמאכט אין אויסלאנד.

קאנפערענץ פון האלובקא'ן מיט די פערטרעטער פון די ליטווישע פרעסע אין ווילנא

ווילנא. (פס.) דער ליטווער פון מזרח-דעפארטאמענט ביים אויסערן-מי־ניסטעריום, האלובקא, האט נאך דעם לעגיאנעסטען צוזאמענפאהר אפגעהאל־טען א קאנפערענץ מיט די 7 ליטווישע קארעספאנדענטען, צו וועלכע עס האט זיך אויך געשלאסען דער רעדאקטאר פון דער קאוונער „יודישע שטימע".

האלובקא האט זיי ערקלערט, אז צווישען פוילען און ליטא מוז אנגעשטעלט ווערען א נארמאלע קאמוניקאציע. דער ליטווישער פארשלאג וועגען א באהן־קאמוניקאציע דורך פריסען און לאט־ווע איז נישט אננעמבאר. אויף דעם דא־זיגען אוטאוועג געהען שוין פון לאנג די פוילישע קויהלען און טעקסטיל-אויספאר־פיטונגען קיין ליטא. דער נארמאלער וועג צווישען ליטא און פוילען און אוי־נעטלונד דער, האט האלובקא געזאגט, מיט וועלכען אונזער, מיינע הערען, זענט געקומען קיין ווילנא. דאס איז דער קורצסטער און דער בעקוועמסטער וועג.

צום סוף האט האלובקא ערקלערט, אז דער פוילישער רעגירונג איז נישט קיין אונטערשיד, צי די פויליש-ליטווי־שע אונטערהאנדלונגען זאלען פארקו־מען און געגנט אדער אין קעניגסבערג.

געשטארבען דער גאון. פארזיצער פון דער יודישער קהלה אין פראג

פראג (יט"א) דא איז געשטארבען דער גאון. פארזיצער פון דער יודישער קהלה און פראג און בעקאנטער אונ־דוסטריעלער אראלף גלאזער. דער פער־שטארבענער איז געוועזען אנ'אקטיווער מיטגליד פון דער לאושע „בני ברית" און האט מיטגעהאלפען דעם ארץ ישראל אויפבוי.

אחרי מחלה עבדה וממושכה שבק חיים לכל חי האהוב והבלת נשכח

נ"ע יוסף חיים העשל זצ"ל ב"ר יהושע

גראווע

בשנת השבעים וחמש לימי חייו.

ההלויה היתה אתמול ביום ג' כ"ז מנחם אב מבית האבל רחוב אנדזשעיא 58.

ע"ד האסון הגדול הזה מודיעים בצער עמוק:

אשתו ומשפחתו.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז אין עלטער פון 80 יאהר געשטארבען מיין ליבער מאן און גוטער טייערער פאטער, שווינערפאטער, גרויספאטער און אורגרויספאטער, שוואגער און אנקעל

נ"ע דוב בעריל אדעסקי

די לוי קומט פאר היינט, דינסטאג כ"ח מנחם-אב 8 אזייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז זשעראמסקיעגא (פאנסקא) 80 וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפגעטרויערנדע הינטערבליבענע

געדענקט אין דער גארטען-פערווייליגונג

וועלכע קומט פאר מארגען מיטוואך, ד. 15 אויגוסט 8 א זייגער נאכמיטאג

מיט אויסערגעוועהנליכע אטראקציעס און א רייכהאלטיגער פאנטאווע לאטעריע

לטובת דער נאכט-פאגאטאוויע „לינת הצדק"

נאר ביז צום 15. ד. ח.

איז צוגעלאזען צו באצאהלען פאדאטקעס וועגען פערקלערונגען די II ראטע פאראוועע אבראטאט 1928, וועלכע ווערען געשריבען אין ביורא „ארגוס", זאכאדניא 36.

דעם ה' דירעקטאר י. סאגראדסקי און זיין ווי פרוי צום געבורט פון זייער זוהנדעלע גראטולירען הערצליך און ווינשען א גרינגע ערציהונג

מיטארבייטער פון דער פירמע „ה. פראפעסארסקי"

ב. ארבאך, ל. בערג ער, י. זשיטניצקי, ז. באקין פ. ברוין, ל. קאליסבלין, בעלא איהר שוועסטער האמערמאן, בעלא גאבערג, ר. דאבושיצקי, ר. זשעמיצקי, פ. שווארץ און פ. שאפשאק.

Dr. M. Goldfarb

.19 ערטיעק אויסגעווענדט הויט- האר- און געשלעכטס-קראנקהייטען

טעל. 89-15

נעמט אן פון 9—12 פריה און 8—5 נאכמ.

Dr. med. H. Gutsztadt

אקושער-גינעקאלאג

Zachodnia 62 (Cegielniana 23)

Telefon 29-62

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 9 ביז 10 פריה און פון 5 ביז 7 אוונד

Dr. med. DONCHIN

ספעציעל-ארצט פאר אויגען-קראנקהייטען.

צוריקגעקעהרט פון פוילען.

נעמט אן מאנטאג, דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג פון 10 ביז 1 און פון 4—7 נאכמ.

מאניושקי 1 Moniuszki טעל. 9-07.

Dr. Różaner

ספעציאליסט פאר הויט-ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

העלונג מיט וואדקי-שטראהלען און דיאטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza) טעל. 28-98

פון 8—10, 5—8, פרויען 3—4.

Dr. med. A. Uryson

אינערליכע קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 20, טעל. 35-85

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 3—5 נאכמ.

פלעגט די פיס

PEDICURE

S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka), m. 10

טעל. 37-30. 1 נעמט אן פון 11—2 און 4—7 אוונט

גראדואירטער פעדיקור ביים ביוראו ...

(מינער-אויגען-געשוועלס אין נעגלען).

ספעציאליסט צו באזייטיגען הינער-אויגען און אריינגעוואקסענע נעגעל ...

Dr. med. M. Heller

ספעציאליסט פאר הויט- און ווענערישע און מענער-שוואכע

נארוטאט 2

נעמט אן ביז 10 פריה, פון 1—2 און פון 4—8 אוונט

פאר פרויען פון 4—5 נאכמ.

פאר אונבאמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. Ludwik Rapeport

P. Narutowicza 25 (ווילטשע) Tel. 44-1

ספעציאליסט פאר נירען-, בלאז- און הארן-ארגאנען

נעמט אן פון 12—1 פריה, און פון 4—8 אוו.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7.

2 וועקסלען

זענען געפונען געווארען

אפצונעהמען געגען סמנים און אנאנס-קאסטען אין דער אדמיניסטראציע פון „לאדזשער טאגעבלאט".

געפונען געווארען

א קעסלען און א מיליטער-ביכעל אויפ'ן נאמען ג. גליסמאן און פערשידענע אנדערע פאפירען זענען געפונען געווארען. אפצונעמען געגען סמנים און אנאנס-קאסטען אין אדמיניסטר. פון „לאדז. טאגעבל."

א פאס

אויפ'ן נאמען וואלף איזיק קליימאן און פער־שידענע אנדערע דאקומענטען זענען געפונען געווארען, אפצונעמען געגען אנאנס-קאסטען אין אדמיניסטראציע פון „לאדזער טאגעבלאט".

ד"ר ראזענצווייג

נארוטאוויטש 9, טעל. 26-74

צוריקגעקעהרט

פעדעראציע פון פוילישע יודען אין אמעריקא שאפט אמעריקאנער-פויליש-יודישע האנדעלס-קאמער

אינטערוויו פון „לאדזשער טאגעבלאט" מיט'ן פארשטעהער פון דער „פעדעראציע" ה' טיגעל

די קאנפערענץ פון ה' טיגעל אין צענטראלען סוחרים-פעראיין

געלעגט אין געקומען קיין לאדז דער סעקרעטאר פון „פערבאנד פון די פוילישע יודען אין אמעריקא", ה' ז. טיגעל, וועלכער האט געוויילט אין ווארשא דריי וואכען צייט, וואו ער האט זיך בעגעגנט מיט'ן עקאנאמישען און ווירטשאפטליכען מצב פון פוילישען יודענטום. צו דעם צוועק האט ה' טיגעל אפגעהאלטען א ריהע קאנפערענצען מיט דעם יודישען נאציאנאל-ראט, מיט דער יודישער „קאלא", מיט די יודישע צענטראלע ווירטשאפטליכע אינסטיטוציעס, ווי צענטראלער סוחרים-פערבאנד, האנדווערקער-צענטראלע א. ד. גל. ה' טיגעל איז אויך אויפגענומען געווארען פון איניגע מיניסטארען, דערונטער דורך'ן פערטרעטער פון פרעמיער-מיניסטער, ה' מאראטשעווסקי, וועלכער האט איהם ערטיילט אינפארמאציעס וועגען דער עקאנאמישער לאגע פון פוילישען יודענטום און איהם צוגעשטעלט די נויטיגע מאטעריאלען אויף דעם געביט.

ביי דער באהן האבען אפגעווארט דעם ה' טיגעל רעד. ע. האמבורסקי, דירעקטאר פון צענטראלען סוחרים-פעראיין ה' מ. ארבאך, מיטארבייטער פון „לאדזשער טאגעבלאט" ה' י. אביער-זשאנעק און דער מיטגליד פון די לאדזשער יאנגמענס אין ניו-יארק, ה' י. יאס-קאוויטש.

אין דער בעגלייטונג פון רעד. ע. האמבורסקי האט ה' טיגעל בעזוכט די קליינהענדלער-באנק, אגראדאווא 2, זיך בעקענט מיט איהר טעטיגקייט און מיט גענומען א מאטעריאל קיין אמעריקא.

ה' טיגעל האט דאן בעזוכט די רעדאקציע פון „לאדזשער טאגעבלאט" און אפגעהאלטען מיט אונז א לענגערע געשפרעך וועגען דעם צוועק פון זיין נסיעה אין פוילען און די פלענער, וועלכע זיינען דערמיט פערבונדען.

— דער צוועק פון מיין בעזוך אין פוילען — האט אנגעהויבען ה' טיגעל — איז נישט אויסצופארשען און אונטערצוזוכען אין די בעזונדערע ערטער פון דער פוילישער רעפובליק די יודישע עקאנאמישע לאגע. דערצו האב איך צו ווייניג צייט און דאס ענטשפרעכט אויך נישט די אויפגאבען, וועלכע איך האב זיך געשטעלט. איך בין געשיקט געווארען פון דער פעדעראציע פון די פוילישע יודען אין אמעריקא, כדי צו בעקענען זיך מיט דער אלגעמיינער עקאנאמישער לאגע פון פוילישען יודענטום, ד. ה. נישט ארייגלאזען זיך אין דעטאילען, נאר האבען אן'אלגעמיינעם איינדרוק וועגען דעם ווירטשאפטליכען מצב פון די פוילישע יודען. דערצו זעגען נויטיג אלגעמיינע סטאטיסטישע ציפערן, אלגעמיינע בעריכטען פון די צענטראלע ווירטשאפטליכע אינסטיטוציעס, נאציאנאל-פאליטישע ארגאניזאציעס, וואס רעפרעזענטירען דאס גאנצע פוילישע יודענטום און די רעגירונג. בכדי דאס צו דערגרייכען בין איך געפאהרען קיין ווארשא, וואו ל'האב פערברענגט קרוב דריי וואכען.

— ל'מיין צוגעבען, זאגט ווייטער ה' טיגעל, אז געהויסערמאסען האב איך מיין ציל דערגרייכט און טאקע ביי דער געלעגענהייט דריק איך אויס מיין דאנק דער יודישער, יודיש-פוילישער און פוילישער פרעסע פאר איהר פריינדליכער אויפמערקזאמקייט, וועלכע זי האט מיר געשענקט אלס דעם שליח פון דער פעדעראציע פון די פוילישע יודען אין אמעריקא.

און מיין שליחות פאר דער פעדעראציע פון די פוילישע יודען אין אמעריקא איז מיר שוין געלונגען צו דערגרייכען פאלגענדעס: א) וועלענדיג פערשטארקען אין אמעריקא די טעטיגקייט פון אונזערע הילפס-קאמיטעטען פאר די לאנדסמאנשאפטען און אויך שאפען נייע, איז אונז נויטיג געווען צו האבען דא אין פוילען א צענטראלע אינסטיטוציע, וואס זאל אונז העלפען אין דער ארבייט. דער „דזשאינט" און פוילען האט אונז צוגעזאגט דורך זיינע פאר-שטעהער פולשטענדיג צו ערפילען די ראזינגע הילף. ב) בנוגע דעם ברייטער-אויס-מויש צווישען די פוילישע יודען און די אמעריקאנער, האב איך דאס איבער-געגעבען דעם „יעאס", און אחרון אחרון חביב — ג) עס איז אונטערגעשריבען געווארען א ווירטשאפטליכער אפמאך צווישען דער יודישער קאלא און ... ראט וועגען א געמיינזאמער ארבייט צווישען אונזער פעדעראציע און אמע-ריקא און דעם פוילישען יודענטום. ד) איך האב עטליכע מאל ארויסגעבראכט די מיינונג: בעת מיין זיין אין פוילען, אז עס פעהלט דא אן'עקאנאמישער ראט, וועלכער זאל האבען פאר זיך און ציל: דעם ווירטשאפטליכען און עקאנאמישען ווידער-אויפבוי פון די יודען אין פוילען. אזא ראט איז אונגעהויער נויטיג פאר די אונטערעסען פון די פוילישע יודען און וועט זיכער נויטיג זיין, ווען וועלען זיך אנהויבען רעאל-ליזירען די פארגעלייגטע פראיעקטען וועגען א געשעפטס-פערבונדונג צווישען די אמעריקאנער סוחרים און אונדוס-טריעלער מיט די הונגע יודישע סוחרים.

— צי גלויבט איהר, אז דער פלאן וועגען אנקניפען האנדעלס-בעציהונגען צווישען פוילען און אמעריקא איז א רעאלער?

— בלי ספק. אויף דעם געביט און פארהאן א ריזיג פעלד צו בעארבייטען. ס'זענען דא צאהלרייכע אינדוסטריע-צווייגען, וועלכע קאנען גלענצענד אויס-גענוצט ווערען. די פוילישע יודען פעהלט אבער שאוונג, אונטערנעהמונגס גייסט און ס'פעהלט ביי זיי אויך דאס בעוואוסטזיין, אז זייער מצב איז א קא-טאסטראפאלער. ל'מיין אויך זאגען, אז ביז איצט האט מען אין אמעריקא נישט געוואוסט דעם אמת'ען מצב פון די פוילישע יודען. די לאגע איז א סך ערגער, א סך קאטאסטראפאלער, ווי מיר האבען זיך דאס פארגעשטעלט. ל'האב דעם איינדרוק, אז נאר 20 פראצ. פון די פוילישע יודען האבען פרנסה, די איבריגע 80 פראצ. לעבען בכלל נישט. אזוי ווייטער קאן די לאגע נישט פער-בלייבען.

די מאטעריאלען, וועלכע ל'האב דא צונויפגעקליבען, וועל איך פארשטעלען אויף א ספעציעלער קאנפערענץ, וואס וועט פארקומען אין הערבסט היינטיגעס יאהר אין ניו-יארק.

— ווי אזוי רעכענט איהר צו רעאלי-זירען דעם פלאן וועגען אנקניפען האנ-דעלס-בעציהונגען צווישען פוילען און אמעריקא?

קיין קאנקרעטעס קאן מען דערוועגען נאך נישט זאגען. אונגס איז קלאר: די אמעריקאנער יודען וועלען דארפען שאפען די נעהעריגע געלד-מיטלען, כדי צו ערמעגליכען די יודען אין פוילען אנצוהויבען אויסצוארבייטען די ארטיק-לען, וואס קאנען געפינען אן'אפזאץ אין אמעריקא. ל'שרייב דערביי אונטער, אז ... זעהר פיל. און דייטשלאנד ארבייט מען שוין איצט פאר'ן אמעריקאנער מארק. און פוילען זענען די מעגליכקייטען נאך גרעסער, מחמת דער ארבייטס-לוין איז נידריגער ווי און דייטשלאנד. די פוילישע יודען האבען אבער נישט קיין געלד כדי אנצוהויבען די ראזיגע ארבייט, און דאס וועט זיין אונזער אויפגאבע.

דערמיט וועט זיך אנהויבען דער דריטער פעריאד פון אונזער הילפס-טעטיגקייט פאר'ן פוילישען יודענטום. דער ערשטער פעריאד איז געווען די צייט, ווען מיר האבען געגעבען תמכין לים פאר טויטע און ברוים פאר די לע-בעדיגע. דער צווייטער פעריאד איז גע-גאנגען אונטער דער לאזונג פון קאנ-סטרוקטיווער הילף. מיר האבען גע-שטיצט די קאאפעראטיוון, לייה- און שפאר-קאסעס, קרעדיט-קאסעס א.ד.גל. אין אמעריקא האט דער צווייטער פע-ריאד לחלוטין זיך נישט אונטערשיידט פון דעם ערשטען, ד. ה. ס'איז ווייטער געווען א פילאנטראפישע הילפס-טעטיג-קייט. דערפאר דארף דער דריטער פע-ריאד אגאנצען אג'אנבערפרוך און דער הינזיכט און ערמעגליכען דעם פוילישען יודענטום זיך אליין צו שטעלען אויף די פיס. די האנדעלס-פערבינדונג צווישען פוילען און אמעריקא דארף אוועקגע-שטעלט ווערען אויף ריין-געשעפטליכע און פראקטישע יסודות און און דער הינזיכט וועלען די פוילישע יודען קאנען אויסנוצען די געשעפטס-ערפאהרונגען פון זייערע אמעריקאנער ברידער. עס דארף געשאפען ווערען אן'אמעריקאנער פויליש-יודישע האנדעלס-קאמער, וועל-כע זאל צוטרעטען צו פראקטישער אר-בייט.

אויף דער ספעציעלער קאנפערענץ, וואו כ'וועל איבערגעבען דעם בעריכט וועגען מיין נסיעה, וועל איך אנווייזען, אז די ראזיגע ארבייט פאר דעם פוילישען יודענטום, וואס געפינט זיך אין א זעהר שווערער לאגע, איז ווייכטיגער ווי בויר-בודזשאן און ווען אפילו ס'זאל בלייבען א בלויזען עקספערימענט איז כדאי און נויטווענדיג צו מאכען דעם ראזיגען פרוב.

די קאנפערענץ מיט ה' טיגעל אין צענטראלען סוחרים-פעראיין (פיעטריק. 10)

אין אווענד איז פארגעקומען א קאנ-פערענץ מיט ה' טיגעל אין צענטר. סוחרים-פעראיין (פעטר. 10). אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטיילינט א חוץ דער פערוואלטונג פון צענטר. סוח-רים-פעראיין, אויך דעלעגאציעס פון האנדווערקער-פערבאנד (באלורניאווא 4), קליינהענדלער-פעראיין (אגראדאווא 10), קאלאניאל-הענדלער-פעראיין (צי-געל-גאס 15) א.אנד.

די קאנפערענץ עפענט רעד. ע. האמ-בורסקי און גיט דאס ווארט דעם גאסט ה' ז. טיגעל. אין א שעהו-נעבויטען רע-פעראט רעדט ה' טיגעל ארום די צילען פון זיין שליחות אין פוילען.

— איך בין נישט געקומען קיין פוי-לען ברענגען דאלארען — זאגט ה' טי-געל — נאר געפונען דעם קאנטאקט צווישען דעם פוילישען און אמעריקאני-שען יודענטום, און אויב דאס וועט מיר געלינגען, וועל איך זיין זעהר צופרידען.

ה' טיגעל בעמערקט דערד-אגב, אז דאס אמעריקאנישע יודענטום קאן זיך גארנישט פארשטעלען די קאטאסטראפאלע לאגע פון פוילישען יודענטום.

פון זיין ווייטערדיגען רעפעראט איז צו זעהען, אז ה' טיגעל איז נעגוי אונ-פארמירט אין דער לאגע פון די יודען אין פוילען.

— פוילען — זאגט ווייטער ה' טי-געל — איז פונקט אזא נאלדען לאנד ווי אמעריקא. לוידער זעהען עס נישט די הונגע יודען. די יודען אין פוילען זע-נען געווארען אפהענגיג אין האבען פער-לוירען דעם שוואונג, דעם ספרוט, און דאס איז זעהר מרויעריג. ער ברענגט ביישפילען פון דייטשלאנד. דאס חרוב-געווארענע דייטשלאנד האט פערשטא-נען ארויסצושוקען איהרע אגענטען קיין אמעריקא, און געוואונען דעם צוטרוי פון אמעריקא. די פוילישע רעגירונג, ווי די פוילישע סוחרים, זענען ביז איצט אבסאלוט נישט געווען פעראינטערע-סירט אין האנדעלס-בעציהונגען מיט אמעריקא. ה' טיגעל בעמערקט אויך, אז ער פוהרט איצט מיט קיין אמעריקא א גענוגענדען מאטעריאל, פון וועלכען ער האפט, אז דאס וועט ענרליך געבען די מעגליכקייט צו פעראינטערעסירען די אמעריקאנישע יודען אנצוקניפען האנ-דעלס-בעציהונגען מיט פוילען.

צום סוף פון זיין רעפעראט רעדט אויך ה' טיגעל ארום דעם פראיעקט וועגען עקספארט-מעגליכקייט פון טעקס-טיל-סחורות קיין אמעריקא, וואס דארף געפיהרט ווערען אין א פלאנמעסיגער לויניע.

ה' למפוש ראזענבערג (פרעזעס פון קליינהענדלער-פעראיין אגראדאווא 10) בעגריסט דעם גאסט אין נאמען פון די קליינהענדלער. אין א לענגערער רעדע מאלט ער די לאגע פון דעם יודישען קליינהענדלער. דער רעדנער זאגט, אז אלס אמנער, וואס שטעהט שוין יאה-רען-לאנג אין דער שפיץ פון א קליינ-הענדלער-ארגאניזאציע, זעהט ער, ווי דער קליינהענדלער געפינט זיך ביים ברעג פון אונטערגאנג. אונזערע ברידער אין אמעריקא, זאגט ה' ר., קומט א גרויסער יישר כח פאר זייער הילף און מיר ווילען האפען, אז זיי וועלען אויך ווייטער דאס טון. די שטיצע בעשטעהט און קאנסטרוקטיווער הילף.

אונזש. פראשקער זאגט, אז מיר חוי-בען זיך אן צוצוגעוואוינען צו דער אוני-נארמאלער לאגע. מיר לעבען נאר מיט בטחון. ער רעדט אויך ארום די לאגע פון דעם יודישען מיטעלען סוחר.

פרנס ראובן חאלמאן (האנדווערקער-פערבאנד) שולדערט די לאגע פון דעם יודישען האנדווערקער. צעהן טויזענד האנדווערקער גויטינען זיך אין בולינגען קרעדיט. ער בעט דערום, אז ה' טיגעל זאל אין אמעריקא צוזאמענרופען מאס-סען-פערזאמלונגען פון די פוילישע יו-דען אין אמעריקא, כדי צו קאנען אויס-בערגעבען א פולע בולד פון די יודישע האנדווערקער און פוילען.

און דעם זעלבען זיין רעדט אויך ה' גרשון חאלמאן (אגראדאווא 10). ער ווייזט אן, אז די קליינהענדלער-באנק (אגראדאווא 2) האט אין משך פון איהר עקזיסטענץ בעקומען פון דזשאינט א קרעדיט, וואס מאכט אויס 25 זל. אויף א קאפ. די באנק און דערום גע-צוואונגען צו זוכען קרעדיטען פון אנ-דערע קוועלען.

נאכדעם, ווי ס'רעדען נאך די ה"ה ב. וואקס, מ. ביאלער, ארדונאנס א. א. האלט ווידער ה' טיגעל די שלוס-רעדע, וועלכע מאכט אויף די פערזאמעלטע א זעהר גוטען איינדרוק.

11 א זייגער שליסט רעד. ע. האמ-בורסקי די פערזאמלונג און דער עולם געזעגענט זיך הארציג מיט ה' טיגעל, ווינשענדיג איהם ערפאלג און זיין שלי-חות.

—=0=—

סאציאליסטישע קאנפערענץ פאר'ן ארבייטענדען א"י

בריסעל, 13 אויגוסט (י.ט.א.) לויט דעם איניציאטיוו פון די רעכטע „פועלי ציון" איז דא אפגעהאלטען געווארען א קאנפערענץ לטובת דעם ארבייטענדען ארץ-ישראל, אין וועלכער ס'האבען זיך בעטייליגט 40 פארשיעדענע פערזענליכ-קייטען פון דער סאציאליסטישער ארבעי-טער-בעוועגונג וואס זענען דא אלס דע-לעגאטען פון קאנגרעס פון סאציאליסטי-שען אינטערנאציאנאל.

די קאנפערענץ איז געעפענט געווארען מיט א רעדע פון וואנדערוועלד'ען, וועל-כער האט געשילדערט די לאגע אין ארץ-ישראל ווי ער האט זי בעקענט בעת זיין לעצטען בעזוך. וואנדערוועלדע האט קריטיקירט דעם בעריכט פון דער עקס-פערטען-קאמיסיע און אויסגעדריקט זיין טיפע אנערקענונג פאר דעם גרויסען אויפבוי-ווערק פון דער יודישער ארבעי-טערשאפט אין ארץ-ישראל. נאכדעם האט גערעדט אינזש. קאפלאנסקי, וועלכער האט געשילדערט די טעטיגקייט פון דער יודישער ארבייטערשאפט אין ארץ-ישראל אנגעוויזען אויף די שוועריגקייטען וועל-כע די ארבייטער טרעפען אן ביים אויפ-בוי-ווערק און בעקומען צום אויספיהר, אז די ארץ-ישראל'דיגע ארבייטערשאפט פערדינט די אויפמערקזאמקייט און די הילף מצד דעם סאציאליסטישען אינטער-נאציאנאל.

נאך קאפלאנסקי'ן האט גערעדט יאהר-בלום וועגען די אויסגאבען פון דעם געפלאנטען קאפיטאל פאר'ן ארבייטענדען ארץ-ישראל.

צום סוף איז אנגענומען געווארען איינשטימיג די רעזאלוציע, וועלכע איז פארגעלעגט געווארען דורך וואנדער-וועלד'ען. אין דער רעזאלוציע ווערט געזאגט, אז די קאנפערענץ אנערקענט, אז די דערגרייכונגען פון ארבייטענדען ארץ-ישראל שטיצען זיך אויף סאציא-ליסטישע יסודות און זיי פערדינען די אונטערשטיצונג פון אלע סאציאליסטען. ס'איז בעשלאסען געווארען צו שאפען א קאמיטעט פאר'ן ארבייטענדען ארץ-ישראל, וועלכער זאל בעשטעהן פון בלויז סאציאליסטען.

דער דאזיגער קאמיטעט וועט שטעהן אין א שטענדיגער פערבינדונג מיט'ן וועלט-פערבאנד פון די רעכטע „פועלי-ציון".

אין דער עקזעקוטיווע, וועלכע איז אויסגעקליבען געווארען אויף דער קאנ-פערענץ זענען ארײַן עדוארד בערנשטיין, לעא בלום, רעכטסאנ-פרעזידענט לעבע, רענאדעל, טוראטי, צערעטעלי, קאלאנעל וועדזשוואד און וואנדערוועלדע. דאס שטענדיגע ביורא פון דער עקזעקוטיווע וועט זיך געפינען אין בריסעל אונטער דער אנפיהרונג פון פירער און יאהר-בלום.

—0—

נייער ציקלאן שטעלט דעם וויטען מזרח פאר א געפאהר פון א צווייטער פערפליצונג

מאסקווא (יט"א) עס ווערט מוט-גע טיילט, דאס א נייער ציקלאן האט זיך אנגעהויבען אין דרום-מזרח זייט פון יא פאנישען ים און טראגט זיך אין דער ריכטונג פון וויטען מזרח.

אין פערבינדונג מיט'ן נייעם ציקלאן האבען זיך ווידער אנגעהויבען די גוס-רעגענס אין די געגענדען פון וולאדי-וואסטאק און לאבאראווסק. דער ציקלאן רוקט זיך אויך צום אמורער קרייז, מען האט מורא, אז דאס וואסער אויפ'ן אמור זאל זיך צולייב דעם חורעה שטארק גיכער אויפהויבען, ביי לאבא-ראווסק האט זיך דאס וואסער שוין גע-הויבען אויפסניי.

די שאדענס, וואס די פערפליצונג האט ביז איצט געמאכט איבער אלע טיילען פון וויטען מזרח, ווערען איצט אפגעשאצט אויף 17 מיליאן רובל.

דער אירקוטסקער רב געשלאגען פון כוליגאנעס

אירקוטסק (יט"א) ווען דער אירקוטסקער רב ר' גטע אליעווסקי איז ארוים פון שוהל פון דאווענען מעריב זענען צו איהם צוגעגאנגען צוויי כולי-גאנעס און האבען איהם געפרעגט ווער ער איז דער רב פון שטאט. דאן האבען די צוויי באנדיטען אנגעהויבען צו שלא-גען דעם רב. אויף די געשרייען פון גע-שלאגענעם זענען אנגעלאפען מענשען און די כוליגאנעס זענען אנטלאפען. דעם המון איז געלונגען איינעם פון זיי צו פערהאלטען. אויף דער ערשטער אויס-פארשונג אין מיליציע האט זיך ארויס-געוויזען, דאס דער כוליגאן דינט אין ג. פ. או. דעם צווייטען כוליגאן איז גע-לונגען צו אנטלויפען. עס ווערט גע-פיהרט א שטרענגע אויספארשונג. דער רב איז קראנק און הוילט זיך די וואונ-דען. די ידיעה האט אויפגעטרייסעלט די גאנצע יודישע בעפעלקערונג און אויך די סאוויעטישע געזעלשאפט פון אירקוטסק.

דער „אקטיאבר" פערלאנגט מען זאל צונעמען ביי די רבנים די פריווילעגיע צו פערקויפען הייווען.

מינסק (יט"א) דער מינסקער „אקטיאבר" האט פערעפענטליכט א לאנגען ארטיקעל, אין וועלכען די רבנים פון די שטעטלעך אין ווייסרוסלאנד ווע-רען בעשולדיגט, דאס זיי זאלען זיין די אקטיווסטע מיטהעלפער פון די געהיימע ברייזלער, וואס טרייבען בראנפען און פערשידענע שמעלצער.

די דאזיגע בעשולדיגונג שטעהט און צוזאמענהאנג ווארשיינליך מיט דער פא-דערונג צו פערבאטען די רבנים צו פער-קויפען הייווען. אין ווייסרוסלאנד הא-בען נאך די רבנים בוז'ן היינטיגען טאג די פריווילעגיע צו פערקויפען הייווען אויף חלה אויף שבת. אין ארטיקעל פון „אקטיאבר" ווערט געזאגט, דאס די רבנים פערקויפען די הייווען נישט אויף חלה נאר פאר די, וואס טרייבען בראנ-פען.

מארגען קומט ענדליך פאר די גרויסע פערוויילונג לטובת „לינת הצדק"

די פארבערייטונגען צו דער גארטען-פערוויילונג, וועלכע קומט פאר מארגען, מיטוואך אין תפלענאוו לטובת לינת הצדק איז שוין כמעט גענצליך פארטיג. די פאנטאזיע-לאטעריע איז פערזעהען מיט טויזענדער ווערטפולע געווינסטען. דער אוק-ראאינער כאר מיט די טענצער האבען פארבערייט זייערע שענסטע נומערען, דער „ארויס" מיט זייער דיריגענט ה' בייגעלמאן איז שוין אויפ'ן פלאץ און אלץ ווערט גרייט אויסצושטעלען.

מארגען וועט דאס יודישע לאדז בעוויינען דעם עקזאמען, ווי ווייט זיי האבען פערשטענדניש צו שטיצען דעם פאפולערסטען פעראיין, וועלכער פערשאפט זיי אזוי פיל כבוד אין די אויגען פון די אומות העולם.

—=0=—

ספרדישע יודען פאר'ן בעריכט פון דער עקספערטען-קאמיסיע

ירושלים, 13 אויגוסט (י.ט.א.) די עקזעקוטיווע פון וועלט-פערבאנד פון די ספרדישע יודען האט אנגענומען א רעזאלוציע, וועלכע זאגט זיך ארויס פאר'ן בעריכט פון דער עקספערטען-קאמיסיע און אפראבירט די בעשלוסען פון ציוניסטי-שען אקציאנס-קאמיטעט אין דער פראגע. די ספרדישע יודען פערלאנגען אבער א געהעריגע רעפרעזענטאנץ אין דער יודישער אגענץ.

נייע קאנסטיטוציע אין ארץ-ישראל, זאגט אן דער לאנדאנער „טיימס"

לאנדאן. 13 אויגוסט (י.ט.א.) דער „טיימס" ווידמעט היינט אן'ארטיקעל דעם געוועזענעם נציב-העליון אין ארץ-ישראל, לארד פלומער. דער „טיימס" לויבט שטארק די בעמיהונגען פון לארד פלומער אפצושוואכען דעם יודיש-אראבישען אנ-טאגאניזם.

א דאנק די דאזיגע בעמיהונגען וועט מעגליך זיין איינצופיהרען אין ארץ ישראל אין דער נאהנטסטער צייט א נייע קאנסטיטוציע, וועלכע וועט זיך שטיצען נאר אויף געוועהלטע פערטרעטער פון די אראבער און יודען.

דער „עמעס" געגען דער פעדעראציע פון די פוילישע יודען אין אמעריקא

מאסקווא, 13 אויגוסט (י.ט.א.) אין „עמעס" האט דער זשורנאליסט משה קאץ אפגעדרוקט אן'ארטיקעל, אין וועלכען ער אטאקירט אויף א שארפען אופן דעם פערבאנד פון די פוילישע יודען אין אמעריקא, וועמענ'ס פארשטעהער ס'ווײַלען איצט אין פוילען. קאץ קריטיקירט אויך די טעטיגקייט פון דאזיגען פער-באנד אין אמעריקא.

סער דזשאן ראסעל וועגען דער ארץ-ישראל-לאנד-ווירטשאפט

מעלבורן (יט"א) דער בעקאנטער זאכקענער אין לאנדווירטשאפטליכע פראגען סער דזשאהן רוסעל, וועלכער ווײַלט איצט אין אויסטראליען און פיהרט דארט דורך לאנדווירטשאפטלי-כע פארשונגען לויט'ן אויפטראג פון דער אויסטראלישער רעגירונג, האט אויך בעזוכט דאס ביורא פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין אויסטרא-ליען. אין א געשפרעך וועגען די ענטוויק-לונגס-מעגליכקייטען פון ארץ ישראל האט סער ראסעל, שטיצענדיג זיך אויף זיינע פערזענליכע בעאבאכטונגען אין ארץ ישראל ערקלערט דאס ארץ ישראל האט אהן שום צווייפעל געזונדערטע מעג-ליכקייטען פון גרויסער לאנדווירטשאפט-ליכער ענטוויקלונג.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אוונט.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערן נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

די פאעזיע פון פילסודסקי'ן און די פראזא פון לעבען.

פילסודסקי האט גערעדט. דער איינציגער שווייגער פון בעלוועדער האט גע-האלטען א שעה'דיגע רעדע אויפ'ן לעגיאניסטען-צוזאמענפאהר אין ווילנא. פילסודסקי האט גערעדט און די גאנצע וועלט האט זיך צוגעהערט מיט א פערכאפטען אטעם צו דער דאזיגער רעדע. און נישט קיין וואונדער: די פערשארפטע פויליש-ליטווישע באציהונגען הענגען ווי א שווערע כמארע איבער מזרח-איראפא און ווארפען א מורא פאר א נייער מענשען-שחיטה, אין פוילען גופא גרייט מען זיך צו ראדי-קאלע ענדערונגען אין דער קאנסטיטוציע. האט מען ערווארט מיט'ן גרעסטען אומ-געדולד די רעדע פון ערשטען פוילישען מארשאל, גלויבענדיג, אז זי וועט אויפ-דעקען וועניגסטענס טיילווייז דעם געהיימען שלייער, מיט וועלכען ס'איז איינגע-הילט די פוילישע מלוכה-פאליטיק אין די לעצטע 2 יאהר.

צענדליגער אויסלענדישע קארעספאנדענטען זענען געקומען קיין ווילנא כדי בייצוואוינען די לעגיאניסטען-פייערונג און קודם-כל כדי צו הערען פון מאר-שאל פילסודסקי וועגען זיינע פלענער פאר דער נאהענטסטער צוקונפט. א טייל פון די אויסלענדישע זשורנאליסטען האבען זיך גערעכנט אויף גאנץ אלדיגע סענסאציעס: „מארשאל פילסודסקי וועט זיך פראקלאמירען אלס קעניג און אנזאגען דעם ארייג-מארש פון פוילישען מיליטער קיין קאוונא".

פילסודסקי האט גערעדט און ענטוישט זענען געווארען די סענסאציע-זוכער און בעזונדערס זענען געווארען זיינע פריינד און אנהענגער. אנשטאט א פאליטי-שע רעדע, אנשטאט רעדען וועגען דער צוקונפט, האבען מיר געהערט א ליד פון דער נאהענטער פערגאנגענהייט, א ליד פון א גרויסען ראמאנטיקער, דעם גרעסטען ראמאנטיקער און קעמפער פון פוילען אין דער איצטיגער צייט, מיט וועמען'ס נאמען ס'איז אזוי ענג פערבונדען דער קאמף פאר פוילען'ס אונאפהענגיגקייט און זעלבסטשטענדיגקייט, וועמענס נאמען עס איז דער סינאנים פון פוילען'ס ווידער-אויפלעבונג. א רעדע מיט הערליכע זכרונות וועגען די ערשטע לעגיאנערען, וועל-כע „זענען געגאנגען אין קאמף פאר'ן פאטערלאנד ווי צום טאנץ, וועלכע האבען פערשטעקט אין די קעשענעס די אויסצייכנונגען פון פרעמדע מלוכות און שטאלץ געטראגען אויף דער ברוסט דעם פשוט'ען צייכען פון דער ערשטער בריגאדע".

אזוי רעדט נאר א דיכטער—קעמפער. אזוי קען רעדען א מענש, וואס שטעהט איבער די טאג-טעגליכע זארגען און קוקט אויפ'ן לעבען מיט אנ'איינגע-ארטיגען בליק, מיט א פילסודסקי-בליק. דאס איז א שוואנען-ליד, וואס פעראיי-ביגט די ערשטע בריגאדע אין דער פוילישער געשיכטע, איינהילענדיג זי אין אנ'אראָל פון העלדענטום און ריטערליכקייט.

אינטים, הארציג, נשמה'דיג איז געווען די רעדע פון ערשטען פוילישען מארשאל אויף דעם יום-טוב פון די לעגיאניסטען. די רעדע האט טאקי צוגעגעבען דעם דאזיגען יום-טוב מעהר פייערליכקייט, מעהר אינטימיטעט און שטימונג. אזא רעדע האלט מען נאר אין א יומא דפגרא און זי איז בעשטימט הויפטזעכליך פאר אייגענע מענשען.

דאס גרויסע הארטע לעבען איז אבער ווייט פון אזעלכע יום-טוב'דיגע רעדעס. דאס טאג-טעגליכע לעבען קען זיך נישט שפייזען מיט קיין ראמאנטיק און ערינע-רונגען. דא פאדערט זיך קלארקייט, גיכערקייט, א פעסט בעשטימטע ליניע, א פראגראם. דאס האבען מיר נישט געהערט אין דער רעדע און דוקא דאס האט מען דאך ערווארט. פאר די אנטיילנעהמער פון לעגיאניסטען-צוזאמענפאהר וועט די רעדע בלייבען א שעהנע ערינערונג, אנ'ערהאבענע איבערלעבונג, פאר דער בע-פעלקערונג אין דער פוילישער רעפובליק וועט זי זיין א מוסטער פון ליבע צום פאטערלאנד, אבער נישט מעהר.

דאס גרויסע רעטעניש, דער סוד, וועלכער הענגט שוין צוויי יאהר איבער דעם פוילישען מלוכה-לעבען בלייבט ווייטער נישט אויפגעקלערט.

בן-משה

די מערקווירדיגע קאריערע פון אינטערע-סאנטען מענש אין איראפא

כאראקטער-שטריכען צו דער לעבענס-געשיכטע פון סטעפאן ראדיטש.— איין פאלק מיט צוויי נשמות.

סטעפאן ראדיטש, דער נאציאנאלער פיהרער פון די קראאטען, וועלכער איז איצט געשטארבען, האט געהערט צו די אינטערעסאנטעסטע פערזענליכקייטען פון איצטיגען יאהרהונדערט אין איראפא.

ראדיטש איז געבוירען געווארען אין יאהר 1871, אלס זוהן פון ארימע פויע-רים. אין זיין ערשטע יוגענד איז ער גלייך מיט אלע זיינע חברים געווען א פאסטוך, ער האט זיך אבער באלד ארויסגעכאפט פון זיין סביבה און עס איז איהם געלונגען נאך שווערע מיה זיך ארייבצובעקומען אין גימנאזיום פון זאגרעב. נאכ'ן ענדיגען דאס גימנאזיום, האט ער שטודירט אין מאסקווע, פראג און פאריז. דורך זיינע וואנדערונגען איבער פערשידענע לענדער האט ער זיך אויסגעלערנט 10 שפראכען, פון וועלכע ער האט 4 בעהערשט גלייך ווי א מוטער-שפראך.

ראדיטש האט זיך אין פאליטישען לעבען אויסגעצייכענט דורך זיין בעזונ-דערען טעמפעראמענט, דורך זיין פעהיג-קייט אריבערצושפרינגען פון איין עקס-טרעם צום צווייטען.

ווען עס האט זיך געפיהרט דער קאמף וועגען דער אונגארישער איבערהער-שאפט און וועגען דער קראאטישער אויטאנאמיע, דאמאלס איז ראדיטש גע-ווען א פערברענטער פריינד פון עסטרייך. ער האט געהאפט אין עסטרייכישען הויף צו געפינען א שטיצע געגען דער מאדיארישער פערפאלגונג.

ווען ער האט זיך אבער ענטוישט מיט זיינע האפנונגען אויף די האבס-בורגער האט ער זיך מיט דעם זעלבען טעמפעראמענט איבערגעווארפען צום פראגראם פון דער דרום-סלאווישער בע-וועגונג. ער האט אנגעהויבען פראקלא-מירען די לאזונג פון א פעראייניגונג פון אלע דרום-סלאווען אין איין מלוכה. ווען אזא פעראייניגונג איז א דאנק די מלחמה-געשעהענישען ענדליך צושטאנד געקומען און די קראאטען האבען אויף זיך דערפיהלט די שווערע האנד פון סערבען, איז ראדיטש ארויסגעטרעטען אלס ענטשלאסענער און ראדיקאלער פערטיידיגער פון פעדעראליזם, וואס איז געווען גיכער גרייט אויפצוטרייסען די גאנצע מלוכה אידער מספים צו זיין צו דעם בעלגראדער צענטראליזם.

אין קאמף מיט דעם פערטרעטער פון סערבישען צענטראליזם פאשיטש איז ראדיטש אריינגעפאלען ביז אין א טאג-מאטישען עקסטרעם צו זוכען הילף ביי די באלשעוויקעס. אין יאהר 1924 איז ער געפאהרען קיין מאסקווע צום צוזא-מענפאהר פון דער קאמוניסטישער פויע-רים-אינטערנאציאנאלע.

דער קאמף צווישען ראדיטש און פאשיטש האט אין יוגאסלאוויען אנגע-נומען די שארפסטע פארמען. ענדליך האט די סערבישע פאליציי ארעסטירט ראדיטש'ן.

גראד אין דעם קריטישען מאמענט האט ראדיטש געמאכט דער וועלט די גרעסטע איבערראשונג פלוצים האט ער זיך איבערגעבעטען מיט פאשיטש, האט אפגעגעבען א געטרייהייטס-דעקלאראציע צום קעניג און איז געווארען... מיניס-טער!

פון א אפאזיציאניסט און בונטאווטשיק איז ער פלוצים געווארען א מיטגליד פון דער זעלבער רעגירונג. אבער ווידער נישט אויף לאנגע יאהרען. דער קאמ-פראמיס-פרוב האט זיך באלד צעשלאגען. ראדיטש האט זיך ווידער געפונען אין אפאזיציע געגען דער בעלגראדער רע-גירונג און אין דער תקופת האט איהם געטראפען די קוגעל פון [illegible] בעלגראדער צענטראליסט אין בערא-טונגס-זאל פון דער סקופשטינא.

א שווער - פערוואונדעטער איז ער איבערגעפיהרט געווארען קיין זאגרעב. דער קעניג אלעקסאנדער און די בעל-גראדער רעגירונג האבען אנגעווענדעט אלע מיטלען, כדי ארויסצוראטעווען רא-דיטש'ן פון די [illegible] פון טויט. זיי האבען זיך געשראקען פאר די רעזול-טאטען, וואס ראדיטש'עס טויט קען [illegible] ברענגען, ס'איז זיי אבער נישט געלונגען. ראדיטש איז געשטאר-בען פון די וואונדען, וואס ער האט בעקומען אין דער סקופשטינא.

וואס וועט אצינד געשעהן אין יוגא-סלאוויען?

ס'איז שווער פאראויסצוזעהן און זיך צו שפילען אין א נביא. מ'דארף נאר בא-מערקען, אז דער סוד פון אונערלויזען קאמף אין יוגאסלאוויען ליגט אין דער גרונד-פערשידענער שטרוקטור פון אין פאלק.

די סערבען און קראאטען זענען א וואונדערבארע ערשיינונג פון צוויי פעל-קער, וועלכע וואלטען אייגענטליך געווען איין פאלק, ווען די היסטארישע בעדי-נגונגען וואלטען ביי זיי נישט [illegible] גרויסע חילוקים, טראץ זייער שפראכליכען שותפות. די סערבישע און קראאטישע שפראך זענען גאנץ אידענ-טיש, זיי בענוצען זיך בלויז מיט פער-שידענע אלפאבעטען; די סערבען שרייבען מיט דעם רוסישען אלפאבעט, די קראאטען מיט דעם לאטיינישען. עס קומט אויך דער אונטערשייד אין דער רעליגיע: די סערבען זענען פראווא-סלאווגע, די קראאטען — קאטוילישע.

די אונטערשיידען האבען זייער היס-טארישען הינטערגרונד. די סערבען האבען זיך דורך יאהר-הונדערטער געפונען אונטער טערקישער הערשאפט, די קראאטען זענען געשטאנען אונטער דעם איינפלוס פון דער עסטרייכישער מערב-קולטור.

דער ערשטער תנאי

פון גוטער שטימונג, געזונדע נערווען און שטענדיגע רוה איז צו הייקען די פיס אין לוי וואסער מיט א צומישונג פון איין לעפעלע Sól do nóg Jana
עס ווירקט זעהר גוט אויפ'ן געזונד
אריגינעל נאר מיט דער שוץ-מארקע „Słoń", צו פערלאנגען איבעראל.

די רעארגאניזאציע פון אויפבוי-פאנד פון „ארט".

בערלין (יט"א) די טעג איז דא אפגעהאלטען געווארען א פערזאמלונג פון אלע אקציאנערען פון „ארט"-אויפ-בוי-פאנד, וואס פונקציאנירט זייט 1925 יאהר, און אין וועלכע עס איז קאנצענ-טרירט די גאנצע קרעדיט-טעטיגקייט פון „ארט". אויף דער פערזאמלונג איז פארגעלעזען געווארען א פינאנץ-בעריכט און א בילאנס פון פאנד ביז'ן 31. דע-צעמבער 1927.

בסך-הכל האט דער אויפבוי-פאנד ארויסגעגעבען קרעדיטען ביז'ן סוף 1927: 1) אויף לאנדווירטשאפט, הלואות אויף זריעות, בהמות, פערד, פערשידענע אמעליאראציעס א. אז. וו. אין רוסלאנד, פוילען, רומעניען, לעטלאנד, ליטא — 159,393 דאלאר, 2) אינוועסטירט אין דער איינקויף-געזעלשאפט אין בערלין און לאנדאן — אויף פערזארגען האנד-ווערקער און ערד-ארבייטער אין מזרח-איראפא מיט געצייג און רויה-שטאפען — 54,101 דאלאר. דער קאפיטאל פון פאנד האט בעטראפען 265,660 דאלאר.

דער פערזאמלונג איז אויך פארגע-לעגט געווארען א פלאן פון רעארגאניזא-ציע פון דעם פאנד, וואס איז ביז אצינד געווען אנ'אקציען-געזעלשאפט, אין אנ'אנדער מין קארפאראציע, וואס זאל זיין מעהר צוגעפאסט פאר די געזעל-שאפטליכע צוועקען און אויפגאבען פון פאנד.

די געצען פון בירא-בידזשאן

טשיסאווע רעליגיעזע מנהגים אינ'ם געגענד פון דער נייער יודישער איינוואנדערונג אין רוסלאנד.

I.

דער הויכער און לאנגער פאס פון בערג, וואס בעצייכענט בירא-בידזשאן, ציהט זיך פון דרום צו מערב און פון צפון צו מזרח; ער רייסט זיך דורך דעם ברייטען, צעווארפענעם אויף צוויי טויזענד [illegible] טייך אמור.

שנעל פליסט דאס וואסער אין דעם גרויסען טייך, וואס הויבט זיך אן אין די טונדרעס פון יאקוט. דער שטראם דרעהט זיך, שלענגעלט זיך צווישען די בערג, ווי ער וואלט זיך געשפילט אין מלחמה מיט דער אומבעריהרטער, ענג-לאזער טייגא.

דער בארג פאנציכא, וואס געפינט זיך ביים בערג פון בירא-בידזשאן, זעהט אויס פון ווייטען ווי אנ'אויסגעפוצטע כלה, וואס איז פערקליידט אין ווייסען פון אויבען ביז אונטען. א קיילעכדיגען יאהר ליגט דער שניי אויף איהם. דער שפיץ פון דעם בארג זעהט אויס ווי פלוצלים אפגעהאקט. עס איז גלייך, אהן א סימן פון פלאנצונג. און די ארטיגע יאקוטען האבען איהם א נאמען געגעבען „די מוטער פון אלע בערג". א שטענדי-גער טומאן, וואס וויקעלט איהם ארום, ווארפט ארויף א פחד אויף די שכנ'ישע דערפלעך.

אפילו די שאמאנען, די גייסטליכע פון דער טייגא, די פערטרעטער פון נורחא, גלויבען, אז אויפ'ן בארג וואוי-נען די געטער, און אז יענער, וואס וועט זיך דערוואגען ארויפגעהן אויפ'ן שפיץ, וועט אדער אויסגעמען ביי די געטער, אדער ער וועט שטארבען גלייך אויפ'ן ארט פון א מחל, וואס עס וועט ארויפשיקען ווערען פון די הימלען, און וואס וועט זיך צעטראגען מיט א דונער און שטורם איבער דער טייגא.

ביים סאמע פוס פון דעם בארג פאנ-ציכא ליגט זיך צוגעטוליעט א דערפעל, אין וועלכען עס וואוינט דער גרויסער שאמאן, וואס ווייס אלץ. ביי איהם גע-פינט זיך א בוך מיט גאלע טאוולען, וואס איז געבונדען אין לעדער, און וואס איז ארומגעבונדען מיט א בלויען [illegible]

דערן ארום פון איין הייזעל אין דעם אנדערען דורך די פערדרעהטע שטעגלעך. נאר צום טעמפעל, וואס געפינט זיך אין דער הויך, פיהרט א וועג, איבער וועל-כען מענשען געהען און קלעטערען צו די געטער.

די אנדערע בערג האבען זיך אזוי ווי אפגערוקט פון פאנציכא, און עס קומט אויס, ווי זיי וואלטען איהם אפגע-געבען כבוד. נעבען דעם דערפעל פליסט דער פוריי, וואס ציהט זיך גלייך אויפ'ן דרום. דער שאמאן גלויבט, אז ער גיסט זיך אריין אין דעם אמור, וואס ציהט זיך צו דער גרויסער אזערע, וואס געפינט זיך אויפ'ן בערג וועלט, וואו קיינער לעבט נישט און וואו די נאכט-פינסטער-ניש שלומערט איבער דער טויטער נאטור.

דער שאמאן האט א הויז מיט צוויי פענסטער און מיט א טיר. אויפ'ן בא-דען ליגט א פעל פון א בער און אין ווינקעל געפינען זיך א פך געטער גע-מאכט פון גאלד. די געטער זענען גרוי-סע און קליינע. ביים שאמאן געפינען זיך אלערליי געטער, צוזאמען זענען זיי ביי זיבעציג אין צאהל. פאר די גע-טער ברענט א קינעלע (פון חאלץ) און א גאלע ליכט, פון וואס עס טראגט זיך א שווערער ריח, און וואס מאכט [illegible] פון דעם קאפ. דער שאמאן רעדט רו-סיש און ער איז פאר פיל דער דאק-טאר, דער שענקער, דער נביא און דער זאמלער פון צינזען, וואס בעשטעהט פון הירשען, פון גאלד און פוטער. דער שאמאן איז גאט'ס אויג און ער זעהט, וואס עס קומט פאר אויפ'ן הימעל, ווייל נישט איינמאל האט זיך שוין פאר איהם געעפענט דער הימעל און ער האט דארט אלעמען געזעהן. אלע געטער זע-נען איינגעוויקעלט אין גאלד און הירש-ען-פעל און אין בלויע טיכער.

דער בודיזם האט זיך אין דער טייגא פערוואנדעלט אין שאמאניזם, וואס פער-הייליגט אלע וועגען פון לעבען, פון געבורט ביז'ן קבר. ביים געבורט העלפט די אלטע אפשפרעכערין. זי, אלס פרוי, [illegible]

א פויק, דאס פערטרייבט זי דעם בייזען גייסט, וואס קען נישט אריבערטראגען דאס פויקען און אנטלויפט אין דער טייגא. די אפשפרעכערין מורמלט, זינגט אונטער און זאגט א תפלה צו דעם געץ, וואס האט די אויפזיכט איבער די געבורטען, און וועלכער שלאפט אפט אין די וועלדער, און וואס הערט נישט קיין זאך. די אפשפרעכערין גיט דער קימפעטארין א „געטראנק" פון האניג און גאלד. עט דער געטראנק איז דער זיכערסטער מיטעל פאר דער פרוי אין איהרע שווערע מינוטען.

דער ווייסער קאליר איז דער טרויער קאליר אין בירא-בידזשאן. די געשטאר-בענע טוט מען אן אין א ווייסען פוטער פון שאפסענע פעל און מען זעצט דעם טויטען אוועק אין קבר. די אויפגעפוצטע מתים איז פרעהליכער אין די קברים. דער שאמאן איז מקבר מיט געזאנג און מיט תפלות צו דעם געץ פון טויט. די גלעקלעך און די פייפלעך רופען אלע געטער און די גייסטער צו דער לויה. נאכ'ן ארון טראגט מען נאך א שטיקעל בערען-פלייש, פויגלען און פערדישע פיס. דאס אלץ ווערט אוועקגעלעגט אין קבר, אז די טויטע זאלען האבען צו געניסען דאס, פון וואס זיי האבען הנאה געהאט ביים לעבען.

דער אלטער, הילצערנער טעמפעל פון דעם גרויסען גייסט טאבא, איז נישט אפגעפארבט. צו איהם פיהרען 666 טרעפלעך. דאס איז לויט דער צאהל יאהרען זינט דער טעמפעל שטעהט. צום ארייננגאנג אין טעמפעל פיהרט א סקרי-פענדיגע טיהר, אויף הילצערנע הענגערס. אין טיר איז פארהאן א שפאלט. דאס איז פאר טאבא, אז ער זאל קענען אומ-געשטערט ארייינגעהן אין טעמפעל און ארויסקומען צוריק, כדי אכטונג צו גע-בען אויף דער טייגא און צו פיהרען געשפרעכען מיט דער זון. דורכ'ן היל-צערנעם דאך גיסט אריין דער רעגען און עס פאלט אן דער שניי. אויף די הילצערנע ווענט זענען אויפגעהאנגען [illegible]

אויסגעשטעלט די געצען און פאר זיי ברענען די גאלע ליכט, וואס זענען אנ-געפילט מיט זאפט. נאר פאר די קליי-נע, נישטיגע געצען ברענען נישט קיין ליכט, און די דאזיגע בעלייריגטע גע-צען קוקען מיט קנאה אויף די גליקליכע, וואס האבען ליכט, און וואס זענען אויס-געפוצט מיט בענדער און געווער. איבער די געצען טראגען זיך ארום פויגלען און פלעדער-מייז, און די פויגלען הא-בען פערראכטייגיגט די געצען, וואס שטעהען מיט גרויסע שווערדען און מיט בלישטשענדיגע פליגעל.

אין מיטען געפינט זיך טאבא אליין, מיט א קרוין אויפ'ן קאפ און מיט א גרויסען גאלדענעם נאפעל ווייל דען קען נאך דער גרעסטער און וויכטיגס-טער שאמאן שטארבען. נאר, אז איך האב א ריהר-געטון דעם גאלדענעם נאפעל ביי טאבא, האט מיר דער שאמאן גע-ווארנט:

— קיצעל נישט גאט אין בויך, ווייל דאס גאלד קען נאך ארפקריכען.

דער געץ זיצט מיט די פיס אונטער זיך, מיט אנ'אפען מויל, אהן ציינער, און עס דאכט זיך, אז ער לאכט, און אז פון דעם דאזיגען געלעכטער טרא-סלט זיך דער פעטער בויך און זיין גאלדענע נאפעל.

עס איז דער געץ, וואס האט די אויפזיכט איבער די געבורטען און צו וועמען די ווייבער טראגען מתנות. דער דאזיגער געץ האט ליב יונגע שעפעלעך און פרויען-ציהרונג.

[illegible]

וועלט-פערבאנד פון „מכבי" זאל זיך אנשליסען אין דער ציוניסט. ארגאניזאציע

דער צוזאמענפאהר פון וועלט-פערבאנד „מכבי" אין ברין.

ברין (יט"א) דא איז אפגעהאלטען געווארען דער צוזאמענפאהר פון וועלט-פערבאנד „מכבי", וועלכער צעהלט אנ'ערך 30.000 מיטגלידער. אין דער קאנ-פערענץ, וואס איז פארגעקומען אונ-טער'ן פארזיץ פון דירעקטאר שפיגלער (וויען) האבען זיך בעטייליגט 30 דעלע-גאטען פון פוילען, רומעניען, לוטע, עסטרייך, דייטשלאנד און טשעכאסלא-וואקיע. די „מכבי"-פערבאנדען אין דער שווייץ, ארץ ישראל, יוגאסלאוויען און אונגארן האבען צוגעשיקט שריפט-ליכע בעגריסונגען. נאך א רייה בעגריסונגען האט ד"ר זאנענפעלד אפגעגעבען א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון וועלט-פערבאנד. דער „וועלט-פערבאנד „מכבי" איז געגרינדעט געווארען אין יאהר 1925. אין יאהר 1927 איז דער זיץ-ארט פון וועלט-פערבאנד איבערגע-טראגען געווארען פון וויען קיין ברין. ד"ר זאנענפעלד האט אנגעוויזן אויף די דערגרייכונגען פון וועלט-פערבאנד [illegible]

קולטורעלע און נאציאנאלע ארגאניזי-רונג פון דער יודישער יוגענד און דאס פאדערט אנ'ענגען צוזאמענשלוס מיט דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. ד"ר זאנענפעלד האט אויך אונטערגעשטרא-כען, דאס עס איז נויטווענדיג צו בעזיי-טיגען די רייבונגען צווישען די קלובען „הפועל" און „מכבי" אין ארץ ישראל. ד"ר שפיגלער האט נאכדעם בעריכטעט וועגען די רעזולטאטען פון זיין רייזע קיין אמעריקא. דער אמעריקאנער „מכבי" וויל זיך דערוויל נישט אנשליי-סען אין דעם וועלט-פערבאנד. בעת דער דיסקוסיע האבען זיך איינגע דעלעגא-טען ארויסגעזאגט געגען צוזאמענשלוס מיט דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. ד"ר פעלדען בעריהרט די פראגע וועגען רעארגאניזירען דעם „הכח"-קלוב אין וויען.

די קאנפערענץ האט בעשלאסען ארי-בערצוטראגען דעם זיץ-ארט פון צענ-[illegible]

לאדזער כראניק.

קהלה ראט נעמט זיך צום בודזשעט

(ג) אין צוזאמענהאנג מיט'ן ענדיגען זיך פון די זומער-פעריען אין דער קהלה, גרייט מען זיך צום בעשטעטיגען דעם בודזשעט פאר 1928/29 דורך דעם קהלה-ראט.

אין שייכות דערמיט איז אויף היינט אנגעזאגט געווארען א זיצונג פון דער פינאנץ-און בודזשעט-קאמיסיע בייס קהלה-ראט וועלכע דארף אננעמען א שטעלונג צום בודזשעט.

נאכט-דיזשורען אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען

אנטאניעוויטש, פעטריקאווער 50; לאנדויענסקי, פעטריקאווער 164; סאלאמאנעוויטש, פושעיאווער 19; רעמביעלינסקי אנדזשעיע 26; זווערעלשווימש, פעטראקאווער 25; פאספערקעוויטש, זגערזשער 54; מראצאווסקא, בזשעזשינער 56.

איבערגעפאהרען פון א אויטא

(§) אויף בזשעזשינער 30 איז נעכטען איבערגעפאהרען געווארען פון אויטא דער 11-יעהריגער שומאן ליבקא. אין א זעהר שווערען צושטאנד האט פאגאטאווע דאס אומגליקליכע יונגעל אפגעפיהרט אין שפיטאל.

קאנסאלידאציע פון די יודישע קליינהענדלער-פעראיינען איז לאדז

די צושפליטערונג בעדראהט די רעפרעזענטאנץ פון די קליינהענדלער איז דער האנדעלס-קאמער

קאנפערענץ פון יודישע קליינהענדלער איז דער לאדזער וואיעוואודזטווא

(ג) אין אונזער שטאט וועלט היינט דער דירעקטאר פון דער קליינהענדלער-צענטראלע אין ווארשא, ה' בורקא, וועלכער וויל, אין זין פון די בעשלוסען פון דער ראזינגער צענטראלע דורכפיהרען א קאנסאלידאציע פון די לאדזער קליינהענדלער-פעראיינען און צוזאמענהאנג מיט די פארשטעהענדע וואהלען צו דער האנדעלס-קאמער.

אונזער מיטארבייטער האט געהאט א געשפרעך מיט דיר. בורקא, וועלכער האט זיך ווענען די ברענענדיגסטע פראגען פון יודישען קליינהענדלערטום ארויסגעזאגט אויף פאלגענדען אופן:

פאר'ן יודישען קליינהענדלערטום איז די פראגע פון אנ'אננחמליכער רעפרעזענטאנץ צו דער האנדעלס- און אינדוסטריע-קאמער, זעהר אנ'אנגעוועהטאגטע, ווייל אין אלגעמיין איז דער ענין פון רעפרעזענטאנץ פון קליינהענדלער טום זעהר א שמאלע. פאר'ן אלגעמיין נעם קליינהאנדעל איז דער לאדזער וואיעוואודזטווא איז סך-הכל פארגעזעהען 4 פלעצער אויף א צאהל פון 60 מאנדאטען. די קאמער פערטיילט זיך אין צוויי סעקציעס: 1) פאר האנדעל און 2) פאר אינדוסטריע. אין יעדער סעקציע וועט, אלזא געקליבען ווערען 30 מאנדאטען. פון די דרייסיג מאנדאטען אין דער האנדעלס-סעקציע וועלען 12 דעלעגאטען געקליבען ווערען דורך די רעפטע וואהלען און 18 פלעצער וועלען דורך דעם האנדעלס-מיניסטעריום פערטיילט ווערען פון צווישען די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס. פון די 12 מאנדאטען, וואס וועלען דירעקט געוועהלט ווערען אין דער האנדעלס-סעקציע וועט דער קליינהאנדעל (3. און 4. האנדעלס-קאטעגאריע) בעקומען 4 פלעצער.

דער אויסגאנג פון די דירעקטע וואהלען וועט זיכער האבען א השפעה אויף דער פערטיילונג פון די 18 פלעצער דורכ'ן מיניסטעריום.

צוליב דער ראזינגער זאכלאגע איז א לעבענס-נויטווענדיגקייט פאר'ן יודישען קליינהאנדעל אין לאדז צו נעהמען אוננטעטליך צו די וואהלען פון דער האנדעלס-קאמער. דורך דער קאנסאלידירונג פון די יודישע קליינהענדלער דארף רעפרעזענטירט ווערען דער כח פון יודישען קליינהאנדעל; עס דארף זיין א דעמאנסטראציע פון דעם יודישען קליינהענדלערטום פאר דעם ווירטשאפטליכען פארלאמענט, ווי עס קאן מיט רעכט אנגערופען ווערען די האנדעלס-קאמער, מחמת די דאזיגע אינסטיטוציע וועט האבען די אויפגאבע צו דעצידירען פראגען פון ערשטראנגיגער וויכטיגקייט, ווי: שטייערען, רעגולירען די קרעדיט-פאליטיק, רעגולירען די האנדעלס-צייט, און א געוויסער מאס אויך דער ענין פון צוואנגס-זונטאג-רוה — אלזא פראגען, וואס ריהרען אן דירעקט דעם יודישען קליינהענדלערטום.

אין לאדז עקזיסטירען עטליכע קליינהענדלער-ארגאניזאציעס, וועלכע בעקעמפען זיך געגענזייטיג; עס איז קלאר אז ביי א צושפליטערונג פון די כחות איז בעדראהט די יודישע רעפרעזענטאנץ אין דער קאמער — דעריבער איז די קליינהענדלער-צענטראלע פעראינטערעסירט קודם-כל צו ברענגען דא צו אנ'איינעריגען שלום צווישען די קליינהענדלער. דאס איז טאקע דער הויפט-ציל פון מיין בעזוך אין אייער שטאט.

ווען עס וועט צושטאנד-קומען אנ'איינעריגער שלום צווישען די קליינהענדלער-פעראיינען, וועט געזארגט ווערען פאר אנ'אלגעמיינער קאנסאלידירונג פון די לאדזער סוחר'ישע פעראיינען און פריהער פון אלץ — מיט די קריסטליכע קליינהענדלער. אויב דאס וועט זיך איינגעבען, וועט און לאדז — פונקט ווי אין ווארשא — איינגעשפארט ווערען א סך מיה און געלד, וואס די וואהל אקציע צו דער האנדעלס-קאמער דארף פערשלינגען.

אין שייכות דערמיט פיהרען זיך שוין אונטערהאנדלונגען מיט די פארשטעהער פון די הינגע יודישע קליינהענדלער-פעראיינען; עס לאזט זיך האפען, אז צו דעם געווינשטען שלום וועט דערפיהרט ווערען און עס וועט געגרינדעט ווערען א גרויסע וואיעוואודזטווא-קאנפערענץ פון די ארומיגע קליינהענדלער-פעראיינען אין די שטעטלעך. עס איז נאר א פראגע פון טעג.

די צווייטע קארדינאלע פראגע, וואס האט פערבאפט די אויפמערקזאמקייט פון דער קליינהענדלער-צענטראלע איז — זאגט דיר. בורקא — די פראגע פון שאפען א קאנטאקט צווישען די קליינהענדלער-בענק, וואס עקזיסטירען אין די גרעסערע פוילישע שטעט. און טאקע צוליב'ן מאנגעל פון קאנטאקט איז בעשווערט די טעטיגקייט און ענטוויקלונג פון די בענק און עס קאנען ניטש דערגרייכט ווערען די נויטיגע רעגירונגס-קרעדיטען, אין וועלכע עס נויטיגען זיך שטארק די שלעכט-סיטואירטע קליינהענדלער-מאסען.

זעהר גרויס איז די עולה, וואס איז געשעהען די קליינהענדלער בנוגע דער האנדעלס-צייט — ערקלערט ווייטער ה' בורקא; די קליינהענדלער בעשעפטיגען נישט קיין אנגעשטעלטע און זייער האנדעלס-צייט דארף נישט זיין בעגרענעצט, פונקט ווי דאס איז אין מערב-אייראפא. דאס האנדעלס-געזעץ האט דאך נאר אויפ'ן אויג דעם ארבייטס-שוץ, צוליב דעם דארפען די קליינהענדלער בעפרייט ווערען פון דער בעגרענעצונג. אלע מעמאריאלען און אינטערווענצען בנוגע דער נגע האבען ביז אוצט נישט געהאט די מינדעסטע פעולה.

אלזא — דער פרינציפיעלער קאמף וועגען נאוועליזירען דאס געזעץ וועגען דער האנדעלס-צייט אזוי, אז דער דאזיגער גזר זאל פון דעם געשטוקטען קליינהענדלער אראפגענומען ווערען — אט דער קאמף ווערט דורך דער צענטראלע נישט אויפגעגעבען; לעת עתה אבער דארפען די יודישע קליינהענדלער גופא אליין היטען זיך פון שטראפען, וואס זענען עלול צו רואינירען די קליינהענדלער. מהאי טעמא זענען אין ווארשא, למשל, שוין געשאפען געווארען קאמיסיעס פון קליינהענדלער, וואס געבען אליין אכטונג מען זאל נישט האנדלען נאך 7. איך האף, אז אויך אין לאדז פראיעקטירען זיך אזעלכע קאמיסיעס וואס דארפען אפהיטען די יודישע קליינע סוחרים פון אונטערגאנג דורך אדמיניסטראטיווע שטראפען.

פאר נישט אפהיטען דעם 8-שעה-דיגען ארבייטס-טאג.

(§) לויט דער אונטערזוכונג פון דער צענטראלער קאמיסיע פון די פראפ. פעראיינען אין ווארשא, האט דער הויפט ארבייטס-אינספעקטאר ה' קלאט, ארויס געגעבען א צירקולאר צו די קרייז-ארבייטס-אינספעקטארען, און וועלכען זיי ווערען אויפגעפאדערט מיטצואורקען מיט די פראפ. פעראיינען פאר אפהיטען די 8-שעה'דיגע ארבייטס-צייט און אנדערע סאציאלע געזעצען.

וועגען די ארבייטס-געבער, וואס הי-טען נישט אפ די סאציאלע געזעצען דארף אונבעדינגט געפאדערט ווערען ארעסט. דאס איז אויך נוגע די ארבייטער, וואס זענען צוזאמען מיט די ארבייטס-געבער שולדיג אין ברעכען די סאציאלע געזעצען.

ציגיינער פאלען אן איינע אויף די אנדערע און ממית'ן זיך

(§) עחערנעכטען האט אונטער משעג סטאבאוו זיך אפגעשפילט א בלוטיגער קאמף צווישען צוויי באנדעס ציגיינער. אין מלוכה-וואלד, נישט ווייט פון משענסטאכאוו, האט אויפגעשלאגען זיין געצעלט א באנדע ציגיינער פון 19 פערזאן. ביינאכט איז אנגעקומען א צווייטע באנדע און באפאלען מיט רעוואלווערן די ערשטע. פארערנדיג ביי דער ציגיינערין זגלינעצקא געלד. אונטער קלעפ און דראהונגען האט זי אנגעוויזען אויף א קופער, פון וועלכען די אנפאלער האבען צוגענומען 1000 זל. און זענען אנטלאפען. איינער פון די ציגיינער איז דערביי שטערבליך פערוואונדעט געווארען פון א קויל. פאליציי האט דין באנדע ארעסטירט

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע זאל — נארוטאוויטש 20 —

2 לעצטע געזעגנונגס פארשטעלונגע פון דער גאנצער טרופע צוזאמען מיט דעם אמעריקאנער סטאר בעני אדלער

היינט דינסטאג, 9 אוונט גרויסע איבעראשענדע פארשטע. עהרען אווענד פון בעני אדלער בעני אדלער צום ערשטען מאל אין לאדז אלס

האמלעט

טראגעדיע אין 5 אקט. פון וו. שעקספיר הויפטראל האמלעט בעני אדלער

הער עס קומט אויף האמלעט בעקומט צום אנדענקען א בילד פון בעני אדלער מיט א געדרוקטע דעדיקאציע.

מארגען מיטוואך 9 אוונט. צו פאפולערע פרייזען לעצטע געזעגנונגס פארשטעלונג

דער ווילדער מענש אין 4 אקט. מיט געזאנג פון י. גארדין

הויפט ראל לוין בעני אדלער

צום שלוס א קאנצערט פון אלע ארטיסטן

אין די אלע ביידן נעמען אנטייל די נייע אנגאזשירטע ארטיסטען די ארטיסטען פון זאכליאוויטשקי'ס טרופע רבקה נערה, און ארטיסט י. ראקאח ארטיסט און זינגער פון ווילנער-טעאטער מ. טרילינג אלע פיעסען רעזשיסירט פון בעני אדלער. איבערגס.: סאלאמאן קוסטין

געשעפטס-פיהרער בעזמאן. ביהנע-לייטער: מאכאראשסקי. מוזיק לייטונג ל. זעלמאן. בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

לאדזער קליינינקייטען

... און די פירמע „נאבעל" שווייגט.

מיט א צייט צוריק האט זיך מיט דעם „שמעקעדיגען" ארטיקעל פערגיי-מען די פעלקער-ליגע. און איצט איז געקומען די צייט אויף לאדז, דאס מיי-נען מיר: — נאפט! דער חילוק איז נאר דאס, וואס די נאפט-מחלוקה ביי דער פעלקער-ליגע האט זיך געענדיגט בשלום, און די נאפט-מחלוקה פון וועל-כער מיר רעדען — האט זיך געענדיגט — מיט בלוט.

די היסטאריע פון דער געשיכטע איז אזא מעשה:

אין לאדז זענען פאראן צוויי פיר-מען, וואס האנדלען מיט נאפט, דאס זענען: די בעוואוסטע פירמע „נאבעל" און דער צווייטער — דער בעקאנטער „נאפט-מאגנאט" ישראל יהושע הערש-בערג, וועלכער האט זיינע נאפט-קוואל-לען — אויף אלע ערשטען מאי 32...

פיהרען ביידע פירמעס: „נאבעל" מיט ישראל יהושע'ן זייער פראדוקציע אויפ'ן וואשניאווא-גורער מארק ארום צום פערקויפען די וואשניאווא-גורער גע-וועלבער. דער חילוק איז נאר, וואס „נאבעל" פיהרט דעם נאפט אין גרויסע, אייזערנע קעסלען מיט א פאר לייבען פערד געשפאנט, און ישראל יהושע — א באנקע מיט עטליכע ליטער. נאך א חילוק: נאבעל'ס נאפט ווערט געפיהרט פון צוויי געזונדע גוים, און ישראל יהושע — שלעפט אליין דאס קענדעל נאפט...

דערזעהען נאבעל'ס געזונדע גוים און ישראל יהושע'ן א ביטערען קאנקורענט, ס'טייטש, ווי קומסטו, זשודלאק איינער, צו פיהרען נאפט קיין וואשניאווא? ווי קומסטו ישראל יהושע צו וועלען פערדינען א גילדען ביי די יודישע לעמפנ-קעס אין וואשניאווא גורא?

און נאבעל'ס געטרייע דינער האבען ארויגעלעגט קאמפס-מיטלען: פאקען זיי ישראל יהושע'ן אונטערוועגס, לאזען זיי אין גאנג זייערע „ידים". ישראל יהושע, נאבעל'ס „קאנקורענט" ווערט צו'דם'ט און צו'ניזוק'ט, ס'מאלט אזהם בלויע צייכענס אונטער די אויערען און א פאר לעכער אין קאפ.

אזוי האבען זיך נאבעל'ס משרתים אפגערעכענט מיט דעם פערביסענעם קאנקורענט — ישראל יהושע...

אין אונזער פרייטאג-נומער „לאדזער טאגעבלאט" האבען מיר געבראכט די נאמיר מיט א צוריקגעהאלטענעם טאן, הגם מיר האבען אין דער רעדאקציע געזעהען דעם פערבלוטיגטען „נאבעל'ס קאנקורענט", ישראל יהושע'ן. עפיס לעגט זיך נישט אויפ'ן שכל, אז א פוהר-מאן זאל אזוי שמארק נעהען בנפשו די „ביזנעס" פון זיין ברויט-געבער. אלא, וואס דען? תיקא. בלייבט א קשיה!...

מיר זענען געוועזען זיכער, אז די פיר-מע „נאבעל", וועלכע האט א גרויסע יו-דישע קונדשאפט, און ווע מענס פירמא-נעם עס האבען צו'ממית'ט א יודישען הענדלער, וועט געפינען פאר נויטיג זיך צו פערענטפערן פאר דער יודישער עפענטליכער מיינונג. אבער די פירמע „נאבעל" האט דאס ביז איצט נישט געטון.

מיט וואס לאזט זיך די דאזיגע האנד-לונג פון דער פירמע „נאבעל" ערקלע-רען?

—וישא.

איז שטורם פון ליידענשאפטען.

שפאנענדער ראמאן פול שטורמענדע איבער-לעבונגען און ליבעס-אוואנטורעס.

(107-טע פארטזעצונג)

האלטענדיג דאס קינד אויף די הענט, איז רידער אוועקגעגאנגען צו וואנדא'ן.

וואנדא — האט רידער אויסגעשריען מיט א ציטערדיג קול — מיין גאט! וואנדא! איז עס מעגליך? הערט, איך רוף אפך, עפענט די אויגען צוליב לידיע'ן! אום דעם ווילען פון אייער קינד, אום דעם ווילען פון מיין ליבע.

וואנדא איז געבליבען אומבעוועגט.

ווי שטהן זי האט אויסגעזעהן, אז א מלאך איז זי געלעגען אויפ'ן בלויען סאמעט.

זי איז געשטארבען פון שרעק און פון צרות — האט שעלער שטיל געזאגט — איהר איידעלע נאטור האט עס נישט געקאנט אויסהאלטען!

— זאג מיר, מיין קינד, ווי אזוי איז דיין מוטער געקומען אהער? — האט זיך רידער געווענדעט צו לידיע'ן — וואס איז מיט איהר געשעהן?

די קליינע לידיע האט דערצעהלט אלץ, וואס זי האט געוואוסט, און הען זי האט דערמאנט, אז עס איז געקומען דער שרעקליכער שווארץ-בערדיגער מענש, איז רידערס געזיכט רויט געווארען.

— אבער זאג מיר, מיין קינד, ווי דו ביזט געקומען אהער? ווי קימט אהער דיין מוטער?

— דאס ווייס איך נישט, פעטער!

— אבער דו טוסט דאך וויסען, ווער עס האט אייך אהערגעבראכט.

לידיע האט געשאקעלט מיט'ן קאפ.

— נעין, פעטער, איך בין איינגעשלאפען. ווען איך האב מיך אויפגעכאפט בין איך געזעצען דא און מיין מאמא איז געלעגען אויפ'ן בעט.

— און דו האסט גארנישט בעמערקט, ווי מען האט אייך אהער ארוני-געפיהרט.

— ניין, פעטער.

— שעלער ברענג אהער די פערד מיט דער קארעטע — האט רידער ענטשלאסען געזאגט — מיר וועלען אוועקפאהרען צוזאמען מיט וואנדא'ן און איהר קינד.

שעלער איז א וועק צוזאמען מיט דזשעק'ן נאך די פערד און רידער איז אליין געבליבען נעבען דעם געלעגער פון דער געליבטער פרוי, וועלכע ער האט אויף אייביג פערלוירען, וועלכע איז פון איהם אויף אייביג אוועגעריסען געווארען.

הייסע טרעהרען האבען זיך געגאסען פון זיינע אויגען און ער איז געפאלען אויף די קניע.

— אונגליקליכע — האט ער קוים ארויסגערעדט און אנגעהויבען וואנדא'ס קאלטע האנט — אט האסטו ענדליך געפינען רוה. פארוואס האסטו מיך אבגעשטויסען! פארוואס ביסטו נישט געווארען מיינע! או וואלסט ארבען אין מיין הויז אלס מיין פרוי, וואלטען מיר דאך גליקליך געווען... דו האסט געטענט, אז דורך דעם וועסטו מיך מאכען אונגליקליך און יעצט האב איך דיך אויף אייביג פערלוירען...

— פארוואס שטעהסט נישט אויף מיין מאמע, פעטער — האט די קליינע לי-דיע פלוצלונג געפרעגט.

— אבער, אונגליקליך קינד, דריק זיך צו צו מיר! מיר האבען יעצט פער-לוירען דיין מוטער, זי וועט מעהר נישט אויפוואכען, אבער דו האסט יעצט מיך, איך וועל דיך פיטנעמען און דו וועסט זיין מיין קינד.

לידיע האט הארצרייסענד געוויינט.

— פעטער, אבער מיר וועלען דאך דיין מאמע'ן אויך מיטנעמען?

— יא, מיין קינד.

— אבער, פעטער, ווען מיין מוטער שלאפען?

דאס קינד האט נישט פערשטאנען און געכנישט געוואוסט, אז וואנדא איז טויט און איז אויף אייביג אוועקגעגאנגען פון איהר. אדער אפשר איז וואנדא גאר געלעגען אין חלשות? זעהט זיך נישט א שוואכע ריזיגע פיגור אויף איהרע באקען?

רידער האט זיך צוגעבויגען צו איהר. ער האט זיך געוואלט דערוויסען, צי זי אטעמט נאך. שטיל און פארזיכטיג האט ער אוועקגעלעגט זיין האנד אויף איהר הארץ, כדי צו פיהלען, אויב זי גיט נאך פון זיך לעבענס-צייכענס. א ציטער האט זיך ארויסגעריסען פון זיין הארצען. זיין האנט איז אראפגעזונקען. ער האט זיך אויסגעשטעלט.

טריט האבען זיך אין דעם אויגענבליק דערהערט אין דרויסען און די קליי-נע לידיע האט איהם ארומגענומען, מיט שרעק קוקענדיג צו דער טיר.

דזשעק האט ארייגעשטעקט דעם קאפ אין דער אפענער טיר פון דער קאפעליע.

— סער — האט ער געזאגט — דער פערמער וויל די טויטע נישט ארויסגעבען.

— דער פערמער! מיט וואס פאר א רעכט!

ער זאגט, אז אין דער פערמע איז ער ווירט און נאר ער האט דא צו בעפעהלען.

— גוט, אבער פון דער טויטער איז ער נישט דער ווירט.

עס איז געוועזען באריכט פון שעלער'ן איהם צו זאגען, אז מיר נעמען די פערד אום אוועקצופיהרען די טויטע — האט דזשעק פערטגעזעצט — יעצט גיט מען נישט ארויס די קארעטע מיט די פערד און יענע דריי דינער געהן אהער.

טריט און קולות האבען זיך געהערט אין דרויסען. גערי, סילווער און עהאנס זענען אריינגעקומען און גלייך נאך זיי איז שעלער אריינגעלאפען.

— נאטשאלניק — האט ער אויסגערופען — דאס איז נאך נישט געהערט געווארען! מען לאזט אונז נישט וואנדא'ן צונעמען פון דאנען...

— וואס! — האט רידער אויסגעשריגען — זיי ווילען רויבען פון אונז פרייהייט!

— איהר האט א טעות, נאטשאלניק — האט זיך עהאנס ארצינגעמישט — איהר בעדארפט קענט צו יעדער צייט אוועקפאהרען פון דאנען.

מיר ווילען די דאמע מיט זיך מיטנעמען! — האט רידער אויסגערופען.

— דאס קען נישט זיין, סער! די טויטע וועט פון דאנען נישט צונעמען ווערען, אונזער פרינציפאל וויל איהר דא אליין בעגראבען דעם לעצטען קבר און זי בעגראבען.

— וואס פאר א רעכט האט ער דערצו?

— דא אין דער פערמע איז ער דער בעפעהלס-געבער. פערגעסט נישט, נאטשאלניק, אז איהר זענט יעצט נישט אין ניו-יארק.

— מיר וועלען זעהן, אויב אייער פרינציפאל האט רעכט צו פערהאלטען ביי זיך די דאמע — האט רידער געענטפערט — קומט שעלער, מיר וועלען פאה-רען אין קאלומביע, דארט וועלען מיר קריגען אזוי פיל פאליציאנטען, וויפיל מיר ווילען.

שטאלץ איז ער געגאנגען פון דער קאפעליע און די קליינע לידיע איז איהם וויינענדיג נאכגעלאפען.

— פעטער! — האט זי אויסגערופען — לאזט דא אונז נישט איבער אליין גאט מיט מיין טייערער מאמא!

(פארטזעצונג קומט.)

וואהלען צו דער לאדזשער אינדוסטריע- און האנדעלס-קאמער

אויפ'ן סמך פון פּרט. 7 פון דער פערארדנונג פון פרעזידענט פון דער פוילישער רעפּובליק פון 15-טען יולי 1927 האט דער אינדוסטריע און האנדעלס-מיניסטער דעם 27-טען יולי 1927 פארעפענטליכט דעם סטאטוט און וואהל-רעגולאמענט פון דער לאדזשער אינדוסטריע און האנדעלס-קאמער, שטיצענדיג זיך אויף זיין פערארדנונג פון 30. נאוועמבער 1927.

עס ווערט פעסטגעשטעלט, אז די לאדזשער קערפערשאפט אין דער שטאט לאדז און אומגעגענד וועט בעשטעהן פון 60 מיטגלידער, געוועהלט פון'ם כלל אינדוסטריעלער, סוחרים און פון ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס אין א גלייכבערעכטיגטער צאהל פון בעידע צווייגען און 6 מיטגלידער נאמינירטע פון האנדעלס-מיניסטער. עס קענען אויך אריינגעהן אין'ם צוזאמענשטעל פון דער קאמער, 6 קאאפּטירטע מיטגלידער אלס „ראדצעס".

דעם 8. ד. ח. האט זיך אין דער וואיעוואדזטווע, אונטער'ן פארזיץ פון וואהל-קאמיסאר ה' אינזשיניער בזשער, קאנסטיטואירט די הויפּט-וואהל-קאמיסיע, וועלכע בעשטעהט פון 7 פארשטעהער פון אינדוסטריע און האנדעלס-קרייזען.

איז דאס לאדזשער סוחר'שום פערבערייטעט און אינפארמירט וועגען דער בעדייטונג און וויכטיגקייט פון א אינדוסטריע און האנדעלס-קאמער? אויף דער פראגע קען מען קאטעגאריש געבען א נעגאטיווען ענטפער.

דער לאדזשער סוחר האט די גאנצע סאנאציע-צייט אדורכגעלעבט און לעבט כסדר דורך א רעזשים פון שווערע יאהרען, און האט אויך ניט די מעגליכקייט געהאט זיין געדאנקענגאנג צו קאנצענטרירען אין אן אנדערע ריכטונג, כדי זיך אבצוגעבען א קלארען דין וחשבון וועגען זיין געגענווארט און צוקונפט.

די שטייער-לאסט האט איהם דערדריקט, ארויסגעבראכט פון דער גלייכגעוויכט און פערלוירען די אנגעבוירענע ענערגיע און די סוחרישע ניכטערע אריענטאציע אין וועלכער ריכטונג צוצושטרעבען און וועגע גייסטיגע מעהיגקייטען.

אין אזא האלב נארמאלען צושטאנד איז גארנישט קיין וואונדער, אז די פערספעקטיווען פאר'ן סוחר'שום זענען טרויעריגע און אויב עס וועט ווייטער אזוי געהן איז דאָ א צרה. אז דאס סוחר'שע וועט פּאליטירט נאך — וועט אויך פערשוואונדען.

דאס ביזאיצטיגע סיסטעם פון „סוחרשער כלל טוער" (איך רייד עס אן פילד) האט גענצליך באנקראטירט און וועהר פיל שאדען געבראכט.

צופיל „פאכמענער" ארבייטען אויף דער סוחר'שער גאס און אלע ווענען הויך-פאליטיקער ... אויף יעדער חתונה טאנצען זיי און טאמער מאכט מען זיי אויפמערקזאם, אז זייער פלאץ איז ניט אין דער עפענטליכקייט, טרעכטען זיי וועלטען.

ערשט אין צירקא דריי חדשים ארום קומען פאר די וואהלען צו דער לאדזשער אינדוסטריע און האנדעלס-קאמער און שוין מאביליזירען גאנצע מנינים „כלל טוער" ומערע כחות — די פרישע מאנדאטען צו ערגעבען. מען רעכענט זיך ניט מיט געהעריגע קוואליפיקאציעס, וועלכע וועגען גוויס אין אזא האנדעלס-קאמער, מען פערגעסט, אז נאך נעכטען איז די גאנצע „פערזענליכקייט" פון אזא חבר געווען אונטער א קאלאסאלען פראגע-צייכען. מען שיט זיך אליין זאמד אין די אויגען און מען רעדט זיך איין, אז א שטייער שאצונגס-קאמיסיע גיט שוין די געהעריגע קוואליפיקאציע אויף א מיטגליד אין א האנדעלס-קאמער ...

די אמביציעס דארפען אונבעדינגט בעקעמפט ווערען און דאס איז בכח צו מאכען דער כלל.

אין כדי דעם עולם קלאר צו מאכען די בעדייטונג פון א אינדוסטריע און האנדעלס-קאמער דארפען צוזאמענצורופען ווערען אויפקלערונגס-פערזאמלונגען און אין א פאפולערער שפראך צו אילוסטרירען די צוקונפטיגע ארבייט פון אזא וויכטיגע ווירטשאפטליכע קערפערשאפט. און קודם כל מוז ווערען געמאכט, אז אין דער האנדעלס-קאמער דארף ניט זיין קיין ארט פאר העגעמאניע פון שטארקערע און איינפלוסרייכערע גרופען. און דאס קען נאר דעמאלס געשעהן, ווען עס וועט קומען צו א אנטהייליגען פראגע פון גאנצען סוחרשום און ווען די צוקונפטיגע קאנדידאטען צו דער אינדוסטריע און האנדעלס-קאמער וועלען האבען געהעריגע קוואליפיקאציעס, מוט, ענערגיע און פעהיגקייט אין נויטיגע קריטישע מאמענטען צו שאפען דעם נויטיגען לאגישען קאמפראמיס, פערצייכענדיג גלייכצייטיג אויף דער פערזענליכער אמביציע און... עגאאיסטישע פערלאנגען ...

דאס איז קודם כל דאס ערשטע, וואס מיר דארפען וויסען.

מ. ארבאך

דרייסטער קאסע-איינברוך אין צענטער שטאט

ביים הויז-ווירט פון קאנסטאנטינער 22 האבען די גנבים צוגענומען א סך געלד, צירונג און ווערט-זאכען.

(§) אין דער נאכט פון פרייטאג אויף שבת איז אין דער וואוינונג פון נחמיה הערצבערג אויף קאנסטאנטינער 22 אויסגעפיהרט געווארען א דרייסטע גנבה און א קאסע-איינברוך.

הערצבערג'ס פאמיליע געפינט זיך אויף זומער-וואוינונג אין הוליאנקא, וואוהין ה' הערצבערג פאהרט נאטירליך אויף יעדען שבת.

שבת ביינאכט, בעת דער סטרוזש האט געקעהרט די טרעפען, האט ער באמערקט, ווי די זאוויאסעס פון דער טיר פון ה' הערצבערג'ס וואוינונג אויפ'ן ערשטען שטאק זענען אראפגעריסען. ער האט דערויף קיין אויפמערקזאמקייט נישט געלעגט, נאר מעשה „דאָרצא" האט ער די זאוויאסעס צורוק אנגעקלאפט. צומארגענס, זונטאג, איז נחמיה'ס פאטער געקומען זעהען, צי אלץ איז אין ארדנונג. ער האט געפרעגט וועגען דעם דעם סטרוזש און דער לעצטער האט איהם געזאגט, אז יא, בלויז א זאוויאסע האט ער צוגעקלאפט... דער אלטער הערצבערג איז אפילו פאראומרוהיגט געווארען דערפון, אבער איבערצייגענדיג זיך, אז אלע טירען פון דער וואוינונג זענען געשלאסען, האט ער זיך בערוהיגט און איז אוועק.

און מאנטאג בעת דער אלטער איז, ווי געוועהנליך, געקומען בעזוכען די וואוינונג, האט ער אין די פערמאכטע צימערן געפונען א שרעקליכע אונארדנונג. די קאסע איז געווען אויפגעבראָכען, די שענק אויסגעלעדיגט, אויף דער פאדלאגע אנגעווארפען וועקסלען, וואס זענען ארויסגענומען געווארען פון דער קאסע. מיט איין ווארט — א חורבן.

דער אלטער הערצבערג האט געמאלדען וועגען פאל אין אויספארשונגס-אמט.

די דורכגעפיהרטע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די גנבים האבען זיך אריינגעקריגען אין דער וואוינונג דורכ'ן פענסטערל פון דער סוכה, וואס געפינט זיך אין הויף אויף א באלקאן, צו וועלכען זיי האבען צוגעשטעלט א לייטער. די לייטער איז געפונען געווארען אין קארידאר צוזאמען מיט א פאק שנורען. זיי האבען אין תחילת געפרובט זיך אריינצוקריגען אין דער וואוינונג פארנט ארום, אויף וואס עס בעווייזט די געריהרטע זאוויאסע, וואס דער סטרוזש האט צורעכט געמאכט, אבער שפעטער האבען זיי געענדערט דעם פלאן און אריין דורך דער סוכה.

פון דער קאסע האבען די גנבים ארויסגענומען א גרויסע סומע געלד אין דאלארען און גאלד. וויפיל גענוי עס איז אין דער קאסע געווען געלד, איז לעת עתה אונבעוואוסט. פון דער שאנק האבען די גנבים ארויסגענומען א קאראקולענעם מאנטעל און אנדערע קליידער. די גנבה איז דורכגעפיהרט געווארען פארטאגס, בעת דער סטרוזש איז געגאנגען שלאפען.

לעת עתה איז דער סטרוזש פערהאלטען געווארען. פאליציי האט אונטערגענומען אנ'ענערגישע אקציע כדי צו ענטדעקען די גנבים.

„כאפּט א באנדיט ער האט גע'הרג'ט מיין מאמעשי!"

אזוי האט געשריגען אין גאס דער 8-יעהריגער טשאפּניק... דעם באנדיט האט מען טאקי געכאפּט

(§) זונטאג 10 אין אוונט איז אויסגעפיהרט געווארען א דרייסטער באנדיטען-אנפאל אין טשאפּניק'ס צוקערניע אויף פעטריקאווער 197. 10 אין אוונט בעת די איינגענטימערין מלכה טשאפּניק האט זיך געפונען אין דער צוקערניע איז אריינגעקומען אנ'אונבעקאנטער יונגערמאן, עלעגאנט געקליידעט און פערנומען א פלאץ ביי א טישעל, פערלאנגענדיג טיי מיט משקעות. אין א געוויסען מאמענט איז ער צוגעגאנגען צום בופעט און פערלאנגט א טעוועלע שאָקאלאדע. בעת די איינגענטימערין האט זיך אויסגעדרעהט צו דערלאנגען די טשעקאלאדע, האט דער אונבעקאנטער איהר דערלאנגט פון הינטערוויילעכטס מיט א שטעקען איבער'ן קאפ, פון וואס זי האט פערלוירען דאס בעוואוסטזיין און אומגעפאלען אויף דער ערד. דער באנדיט האט דאן געכאפּט עטליכע פעקלעך טשעקאלאדע און אנטלאפען.

דער 8-יעהריגער יונגעל טשאפּניק'ס איז דעם באנדיט נאכגעלאפען און געמאכט א געוואלד „כאפּט דעם באנדיט ער האט דערהרג'עט מיין מאמעשי". דער נאהענטער פאליציאנט האט זיך געלאזט לויפען נאכ'ן באנדיט און איהם געכאפּט. בעת דער רעוויזיע אין קאָמיסאריאט האט מען ביי איהם געפונען א רעוואלווער. דער באנדיט הייסט בעניאמין מענדזשוק, וואס איז דעם טאג ערשט געקומען קיין לאדז אויף גאסטראלען.

דער לעצטער טערמין פון דער רעגיסטראציע פון די אונטערנעהמונגען דעם 30. אויגוסט

(ס) אין רעזולטאט פון א פערשטענדיגונג צווישען אינדוסטריע-אמט ערשטע אינסטאנץ און די ווירטשאפטליכע און פאך-ארגאניזאציעס, זענען די לעצטע צוגעטרעטען אויסצופילען די רעגיסטראציע-בלאנקעטען פאר זייערע מיטגלידער.

די אונטערנעהמונגען, וואס פיהרען דורך די רעגיסטראציע דורך דער פערמיטלונג פון די בעטרעפענדע ארגאניזאציעס בעקומען א בעשטעטיגונג דערויף אויך דורך די דערמאנטע ארגאניזאציעס.

די אונטערנעהמונגען, וואס טוען דאָס נישט דורך די ארגאניזאציעס, מוזען דאס טון אליין. דער טערמין פון דער רעגיסטראציע ענדיגט זיך דעם 30. אויגוסט.

ר' דוב בעריל אדעסקי ז"ל

אין עלטער פון 79 יאהר איז נעכטען אין אונזער שטאט געשטארבען דער בעקאנטער און אנגעזעהענער לאדזשער בירגער ר' דוב בעריל אדעסקי ז"ל. דער פערשטארבענער האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיינע מדות-טובות געווען לאנגיאהריגער מיטגליד אין „הכנסת-כלה", „לינת הצדק", „לינת החולים" א. א. דער פערשטארבענער איז אויך געווען בעקאנט אלס פעהיגער און עהרליכער סוחר.

ת נ צ ב " ה

100 GRAMOW שאקאלאד „PLUTOS"
גיט מעהר געזונד און נאהרונג
פון אייער, פיש, פרוכטען, ברויט און מילך

רעגיסטראציע פון יארגאנג 1910

אויפ'ן סמך פון אוסטאוו וועגען אלגעמיינעם מיליטער-דינסט רופט די לאדזשער שטאט-סטאראסטווע און דער מאגיסטראט אלע יונגעלייט אין לאדז, פוילישע בירגער, וואס זענען געבוירען געווארען אין 1910, פערזענליך זיך צו מעלדען מיט'ן צוועק זיך צו רעגיסטרירען אין לאקאל פון פאליציי-מיליטערישען ביורא אויף פעטריקאווער 212.

יעדער, וואס קומט צו דער רעגיסטראציע מוז זיין איינגעמעלדעט אין לאדז, מוז בעווייזען א פאס אדער אנ'אנדערען דאקומענט פערזעהען מיט א פאטאגראפיע און אויך א געבורטס-מעטריקע. צו דער רעגיסטראציע מוזען זיך אויך מעלדען די יעניגע, וואס וואוינען אין לאדז און זענען נישט קיין פוילישע בירגער. אויב זיי האבען נישט קיין דאָקומענטען פון פריערדיגע בירגערשאפט.

די וואס זענען אין אויסלאנד, דארפען זיך רעגיסטרירען ביי די דארטיגע קאנסולאטען. אויב מען קאן נישט צוליב וויכטיגע סבות זיך מעלדען פערזענליך, קאן מען דאס טון שריפטליך.

ציוניסטישע ארגאניזאציע אין לאדז, צעגעלניאנא 4. | דאנערשטאג, ד. 16-טען ה. ח. פינקטליך 8.30 אוונט קומט פאר | פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20

א גרויסער מאסען-מיטינג
„די נייע תקופה אין ציוניזם"

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: ל. לעווייטע (מיטגליד פון עקז. קאמ., פארז. פון צ. ק. פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין פוילען), ד"ר מ. הינדעס (מיטגליד פון עקז. קאמ.) רעד. י. העטמאן (מיטגליד פון עקז. קאמ.) כ. לימאן (מיטגליד פון ציוג. קאמ. אין לאדז) א.א.

בילעטען צו בעקומען: אין ביורא פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4), ב. ה. גורין (נאוואמיעסקא 15), מ. זארעק (רושנאווסקא 18), מ. פיילסא (גלאווא 57) און אין טאג פון מיטינג אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

דאס נייע שול-יאהר הויבט זיך אן דעם 3. סעפטעמבער

(פ) לויט א פערארדנונג פון דער שול-מאכט האט דאס שול-יאהר זיך געזאלט אנהויבען דעם 1. סעפטעמבער, אבער היות ווי דער ערשטער געפאלט אום שבת, וועט די שול-יוגענד קומען דעם טאג אין די שולען און פון דארט אוועק אויף א גאטעס-דינסט. דאס נארמאלע שול-יאהר וועט זיך אנהויבען מאנטאג דעם 3. סעפטעמבער, סיי אין די פאלקס-שולען סיי אין די מיטעל-שולען.

אנגעשטעלטע אין די עקספעדיציעס סאלידאריזירן זיך מיט די שטרייקענדע באלען-פאקער

די פערוואלטונג פון האנדעלס-אנגעשטעלטען פעראיין אין לאדז האט אויף דער ווענדונג פון די שטרייקענדע באלען-פאקער בעשלאסען ארויסצורופען א סאלידאר-שטרייק פון אלע אנגעשטעלטע אין די עקספעדיציעס, ווי פיוראליסטען, עקספעדיטארען און קאנוואיענטען.

פאר'ן אנהויב פון דער אקציע איז בעשלאסען געווארען צוזאמענצורופען א געמיינזאמע קאנפערענץ פון די באלען-פאקער און די עקספעדיטארען כדי צו געפינען א וועג צו ליקווידירען דעם שטרייק.

ווען איהר געהט אריבער די גאס

קוקט מיט אפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אנ'אייביגער קאליקע, אדער גאר געפינען דעם טויט.

היט זיך, מען זאל אייך נישט איבערפאהרען!

וויכטיגער צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום וועגן הנחות פון אומזאץ-שטייער

(§) ווי בעקאנט, האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום ארויסגעגעבען א רייהע אקולניקעס, וואס שאפען א רווח פערלייכטערונגען פאר די צאהלער פון אומזאץ-שטייער, בעזונדערס פאר די, וואס פיהרען נישט קיין ריכטיגע האנדעלס-ביכער. די בעזונדערע פינאנץ-אמטען און דער עיקר די לאדזשער האט נישט גענומען אין אכט די דאזיגע צירקולארען און געהאנדעלט לויט אייגענעם איינזעהען. דער פועל-יוצא פון וואס עס איז געווען א גאנצע רייהע ליציטאציעס.

דאס האט בעוואויגען די לאדזשער ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס, און בעזונדערס דעם צענטר. סוחרים-פעראיין פון פעטריקאווער 10 צו אינטערווענירען ביים פינאנץ-מיניסטעריום.

אין שייכות דערמיט האט דער פרעזעס פון דער לאדזשער פינאנץ-קאמער נעכטען דערהאלטען פאלגענדען צירקולאר: דאס פינאנץ-מיניסטעריום דערוואוסט זיך, אז די בעזונדערע פינאנץ-אמטען פאדערן ביים אנווענדען 1 פּראָצענט אומזאץ-שטייער פאר סוחרים, וואס פיהרען נישט קיין ריכטיגע האנדעלס-ביכער, צוצושטעלען רעכנונגען פון די פירמעס, מיט וועלכע זיי האנדלען. אין געגענזאץ, זאגען זיי אז צו בערעכענען דעם אומזאץ-שטייער אויף 1 פראצ. דאס פינאנץ-מיניסטעריום שטעלט דעריבער פעסט, אז די פינאנץ-אמטען האנדלען דערמיט געגען צירקולאר פון פינאנץ-מיניסטעריום פון 14 מאי 1928.

אין זיין ווייטערען טייל ערלויבט דער צירקולאר די נאטשעלניקעס פון די פינאנץ-אמטען צו בעטראכטען די בוכער פון די יעניגע שטייער-צאהלער, וועמען דער אומזאץ-שטייער איז אויסגעמאסטען געווארען נאכ'ן טערמין, אפילו דאן אויב די בוכער זענען אפגעגעבען געווארען נאכ'ן 15. מאי 1928. די דאזיגע בוכער דארפען אבער אפגעגעבען ווערען נישט שפעטער, ווי ביז'ן 15. אויגוסט 1928.

דער פרעזעס פון דער פינאנץ-קאמער ווערט אויפמערקזאם געמאכט, אז עס איז וויכטיג, אז אלע שטייער-ענינים, וועגען וועלכע עס רעדט זיך אין לעצטען צירקולאר, זאלען ווי שנעלסטען ערלעדיגט ווערען.

אנ'אויטא אין פלאמען

(;) אויפ'ן ראדיאשיגער שאסע האט אין דער פאהרענדער טאקסאווקע פון יוזעף כעיעצקי געפלאצט דער אקומולאטאר און דער אויטא איז ארומגעכאפּט געווארען פון די פלאמען. דער שאפער און די פאסאזשירען האבען בעוויזען אין לעצטען מאמענט ארויסצושפרינגען פון ברענענדען אויטא. דער אויטא איז גענצליך פערברענט געווארען.

שטרייק פון די באלען-פאקער

(§) צוליב דעם, וואס דער ווארשאווער טראנספּארט-ארבייטער-פערבאנד האט בעשלאסען אונטערצושטיצען די לאדזשער שטרייקענדע באלען-פאקער, האט מען אויף די ווארשאווער וואקזאלען געלעגט נישט אויסצולאדענען קיין סחורות, וואס זענען געשיקט געווארען קיין לאדז און מען האט אויך נישט ארויסגעגעבען קיין לאדונג, וואס איז אנגעקומען פון לאדז.

קאמארניקעס האט א קאפיטשקע איינגעזעהן!

(§) דער פרעזעס פון קרייז-געריכט אין לאדז האט בעקומען א ספעציעלע אינסטרוקציע פון יוסטיץ-מיניסטעריום פאר קאמארניקעס, אז זיי זאלען מיט מעהר אטענציאן זיך בעציהען צו די קרעדיטארען און זיי פערלייכטערן דאס אפצאהלען די חובות. עס זענען געמלדעט איינגעלאפען אנקלאגעס אויף די קאמארניקעס אין יוסטיץ-מיניסטעריום. אזוי האבען מחל קאמארניקעס בעשטימט די ליציטאציע א טאג דערויף נאכ'ן מאכען די זאיעמשע, אזוי אז דער ליציטירטער האט קיין אויסוועג נישט געהאט און מען האט איהם פערקויפט דאס ביסעל בעבעכעס.

„הילף"

צענטראל-ארגאן פון גמילות חסדים-קאסעס אין פוילען.
ערשיינט יעדען חודש.

לײטונג: אויבער-קאמיטעט.   רעדאקטאר: פ. וויץ.

ערשינען דער מאי-נומער מיט פאלגענדען אינהאלט:

1. צוריק צום פריהערדיגען... — פ. ה.
2. פאגען דער פארזאמלונג פון גמילות חסדים-קאסעס אין פוילען. געשפרעך מיט'ן פינאנץ-דירעקטאר פון דזשאינט" ה.—דור שוואצער.
3. באמערקונגען — Wuel.
4. נאטס פון אמעריקא — י. ה. זאנגוויל.
5. א מענדונג צום „דזשאינט" — ש. דינער.
6. צו דער ווירטשאפטליכער לאגע אין פוילען — י. בען.
7. קאמונאלע אינסטיטוציעס און סאציאלע הילף — י. קאמין.
8. א פאר ווערטער צו די יודישע ראטמענער אין פוילען. — F.

פרעסע טריבונע. פונקציאנען פון מאגיסטראטען. נײע גמילות-חסדים-קאסעס. פון דער פראווינץ. אנדערע ידיעות.

די „הילף" שטעהט אויף דער וואך לטובת די אינטערעסען פון אלע גמילות-חסדים-קאסעס אין פוילען.

די „הילף" פיהרט א קאמפאניע אין דער ריכטונג צו פערשטארקען די עקזיסטענץ פון אלע גמילות-חסדים-קאסעס און צו באקומען קרעדיטן און מלוכה-סובסידיעס און קרעדיטען פאר זיי.

די „הילף" שפיגעלט אפ די עקאנאמישע לאגע פון יודען אין פוילען.

בײ יעדען יודישען געזעלשאפטליכען טוער, בײ יעדען יודישען ראטמאן, אין יעדער יודישער אינסטיטוציע דארף זיך געפינען דער זשורנאל „הילף".

אבאנעמענטס-פרײז—6 זל. א האלב יאהר; איינציל-נומער—1 זל.
אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע:
Redakja „HILF", Warszawa, Leszno 42, tel. 416-97
Konto czekowe: P.K.O. 15.42

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA

T-wa Szerz. Ośw. i Wiedzy Techn. wśród Żydów
Łódź, Pomorska 46/48, tel. 63-80.

אבטײלונגען: מעכאנישע, עלעקטראטעכנישע און וועבערײ

די שול-קאנצעלאריע נעמט אן אנמעלדונגען פון קאנדידאטען צום ערשטען קורס יעדען מאנטאג, מיטוואך און פרײטאג פון 10—2.
באמערקונג: פון 20. אויגוסט איז די קאנצעלאריע טעגליך פון 10—3.

איך זוך א פאסטען

אין א גאלאנטעריע אדער קאלאניאל-געשעפט. פארמאג אלס ביהל-אויסצאהלער. ערשטקלאסיגע רעקאמענדאציעס. צו ערפאהרען פיאטרקאווסקא 68. משה ראזען

בבית ספרו של
יצחק גולדברג
Aleja I Maja 16
דרוש מלמד הגון, פדגוג מובהק, ללמוד חומש-רש"י משנה וגמרא.
לשכת ביה"ס פתוחה משעה 11 עד 2 אחה"צ.

פאדערט / אבעראל / נאר די פון / סאנסירטע

פעלד-בעטען
רונדע פון מיט 3 צו פאבריקס-מארקע
Palma-Patent

מיט האלב ש'טיל גאראנטירט אויף 2 יאהר'ן רעכט אויף לענגער און א גרויסען אויסוואהל'ן.

נימצל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, מיט-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינדער-געזעל'ען אויף ראטען.

מאטראצען
גענייטע, שעזלאנגס און קאנאפעס און פאטענט-מאטראצען
ב.ט.ל. בעטלעך מיט מעטאלענע פלעכט 17 זל., מעטאלענע בעטלעך 14 זל.
צירינג בענאצונג / פאבריק פ.-פעלד
הורוויץ, זון-פירמע רעכט ערפאהרען.
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 13-65

לאמפען
פיר שפייז-צימער סאלאן-סאפינעט שלאף-צימער
קויפט זיך געבראכטען אין פאבריקס-לאגער בײ
Sz. P. Szmalewicz
פאלודרינאווע 8, טעל. 64-39.
וועררען אנגענומען רעפאראטורען, בראנזירונגען, אקטיוויזן.

מחזורים
25 פראצ. ביליגער און הילינער סדורים-פ קלער
א. מ. גרובשטיין, חס כאדניא 54

איז צו בעקומען אלע ערט מחזורים, ווי אויך די חעלטע-בערימטע „רב פנינים"-מחזורים און מחזורים מיט פוילישע איבערזעצונג, געבונדען אין לייוונט און לעדער. עס איז אויך צו בעקומען די מעשן-מחזורים „עבודת הקודש" אין א לוקסוס-אויסגאבע, א גרויסער אויסוואהל פון ש"ס, טורים, רמב"ם, חומשים, ספרים, משניות, מדרשים און סדורים מכל המינים, בלוי-פראכים און קופע-בענדער, טליתים, גארטלען, קאפלען, ציצית, מזוזות, קינדער-גמרות ספעציעל מתנות פאר כתובות-ביכער. פאר חתן-כלה ספעציעלער ראבאט! געדענקט דעם אדרעס:
א. מ. גרובשטיין, חסכאדניא 54
(פראנט, 1-טער שטאק)

איך נעם אן אויף לויז
צו ארבעטען אויף שמאלע און ברייטע שפיהל צו ווענדען זיך אין די וועבערייט
Północna 29 telefon 64-72

גאנץ לאדז מוז וויסען!
אין משך פון 3 טעג קען יעדער האבען עלעקטריש בעלויכטונג
אין שטוב אויף ראטעס
אויסצוצאהלען וועכענטליך פון 3 זל. מען נעמט אויך אן פאטשריען צו רעפארירען, איבער פערכיאן ליטשניקעס אויף אגראגאטסניקעס, פראצעסלען פון דער עלעקטראחניק אלעס ערלעדינג פינקטליך און רעעל נאר די קאנצעסיע פירמע וואס איז פאראנטווארטליך פאר דער לאדזער עלעקטראחניק
פ. לעהיו, לאדז קאנסטאנטינער 58
פראנט-בקוהף. טעגליך פון 8 פריה ביז 11 אוונט.
שבת: שמיגבשטונדען פון 2—3, 8—11 נאכט.
עלעקטרישע לאמפען און בעלויכטונג מיט 5% ביליגער פון פרייז-קוראנט. פאבריקען בעקומען א ספעציעלען ראבאט מיט נידע קאנצעסיעס.

הויזער-פערוואלטונגען
מיט גלײכצייטיגער ערלעדיגונג פון שטייער-זאכען איבערנימט גוט פראקטיצירטער פערוואלטער, בעסטע רעפערענצען.
Ch. Regenwetter
Häuserverwaltungen & Bücherrevisionen
Berlin S. 14, Alte Jacobstr. 47.
Telefon: Dönkoff 4337.

רעטשניצע
פון דאקטורים-ספעציאליסטען
און צאהן-ערצטליכער קאבינעט
17 נערושער 17, טעל. 16-33.

10- פון 13—95, 27—6	נאז, האלז, אויערען-קר.	ד"ר ראמאחסקי
פון 12—2	נערווען-קראנקהייטען	ד"ר יוסטמאן
11—10, אין 1-2 נ.מ.	חויט און גע-שלעכטס-קר.	ד"ר רוזשאנער
12—10, 5—4	קינדער-קראנקהייטען	ד"ר ראזענצווייג
1—12½, 6—5	פרויען- און געבורטס-הילף	ד"ר פאפיערני
2—1, 8—7	אינערע-קראנקהייטען	ד"ר גאלדשטיין-פאלאס
2—1 ז., 6—4	כירורגישע קראנקהייטען	ד"ר מאגמאר
1—11, 7—4	כירורג, מעטע, מערק, שנאקע	ד"ר ווײנבערג
10—12, 4—6	רענטגען	ד"ר מוטעל
9—8, 9—3	צאהן- און מויל-קראנק.	צאהן-ארצט א. גראזנעמסקי / צאהן-ארצט נ. ראזעס

סימפטליכע הערלונגען-באשטראהלונג. פאסעו-שטאט
פאר דער לעטשניצע איז געעפנעט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט
קאטארי-לאמפ, דיאטערמיע און עלעקטרע-פיזישע קאבינעט.
ווירוטען פון דער שטאט. פאר מען אויך ווערט.
אלע ארט מעדיצינישע אנאליזען. — קורסען פאר שטעטלער.
אויסגעזונגענע געגען שמארלאטינע.

ערצטליך-קאסמעטיש-קאבינעט.
פרוי. ס. מארקוס נעמט אן פון 5-7 אוונט.

שרייבען
עהן אוי שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער
מאלינאראה ל. בערמאן
אין 15 לעקציעס. אויך הערט געלערנט וואו א יודישען בריף דעם וואס קען שרייבען. זאווארזמא 10 פר. 1 שט.

לייה-ביבליאטעק
א. נ. א. איזענשלאס
פאלודניאווא 11, לינקס אפייצינג 3 שטאק.
די ביבליאטעק איז טעגליך מאנטאג און מיטוואך פון 10—6 אווענד און שבת פון 10—1 מיטאג און פון 4—10 אוונד. איינשרייבען קען מען זיך יעדען טאג פון 6—10 אוונט.

אל תתהלל ביום מחר!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען
נאר גיי צו די דאדסע ערלעדיגען סאנדאווע וועלכען זאלסט גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
זאכמיסאנע 52
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און גענויסענהאפט בעשריבען לויט'ן אוטמאט אלערלעי ביזנעס, קלאוזולעס, זאבעזשיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, ציוויליע און קארנע פאזיציעס, עדוואלאציעס, רעקורסען הערבען דירה אין אורזשאנד-רעזינטמעשי, הענגן פעסער אין קאמיסאריאט-רושאנדו און אלע אפליקציי-בעצירקען, אקטען אינטערציזעס, אקטען דאראוויזנעס, קארנע טסראהטעס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעצי אליסט פון שותפות-אקטען. מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט

פוילישע שפראך
וויר ערלערנט גרינדליך דורך א קורצער צייט צו ערפאהרען חסכאדניא 59 ה. 3.

לעזט און אבאנירט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט".

ד"ר מעד.
א. זשעפראווסקי
נאז, אויערען און האלז קראנקהייטען נעמט אן נאר אין לעטשניצע
„Vita"
פיעטריקאווער 45
טעל. 47-44 פון 1-2

טליתים-פאבריק
אויסארבייטונג פון האלבנע, האלב-האלבענע וואלענע טליתים כמו טערקישע, יעראזאלעמער און פאן לאמפיר, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דעקל, מיט אויספערטיגונג אויך גארטלען. שמאגיטס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל בײ
א. ה. ציטרינאווסקי
קאמיענע 1, אין 2. טויער, פארטער.
נב.: ס'ווערן אויך אנגענומען אלע טליתים צו וואשן.

וויכטיג פאר די, וואס פאהרען אויף אורלויב-אפרוה!!
הילט איהר אייער אורלויב גוט פערברענגען! הילט איהר האבען אנגענעהמע געזעלשאפט! פאהרט אויף אפרוה נאר אין
פענסיאנאט
„WYGODA"
St. GŁOWNO, Polenice, Wila Pabiańskiego
obok Nowego Otwocka, przy lesie
סטאציע גלאוונא-פאלעניצע
ווילע פאביאנסקי נעבען נאווא-אטוואצק
שמאלגעהאלט: גרויסע זוניגע צימערן. כשר'ע, היגיענישע און גע-שמאקע קיך. הערליכע געגענד. קאנקורענץ-פרייזען!
40% ביליגער ווי איבעראל!
באמערקונג: באסטעלונגען איז נויטיג פיטצופרענגען.
צו ווענדען זיך דירעקט צו פרוי אסעל אין פענסיאנאט „ויגאדא"
אין לאדז פערשטעלט אויסקינפט: א. ע. ל., זאוואדזקא 28, אין חויף 2-טען אינגאנג, לינקס, פארטער פון האלב 5 ביז האלב 7 אוונט
(on the side: פאר זייער קראנקע און ווי שוואכע ... קינדער ...)

מעכאנישע שלאסערײ און שווייסערײ
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11/13
אננעהמט פון פערשידענע מאשינען-רעפאראטורען און אויטאגענישע שווייסונגען. בעמ.: צום שטריקער-סעזאן פערטיג איך אויס טישען, שפענדלערס, מעסט-אפאראטען, שטאנער א. ז. וו.
שנעל און ביליג!   שנעל און ביליג!

קלישען
צום דרוקען
און רעקלאמע צייכנונגען
פראדוצירט אויס די איינציגע יודישע קלישע-פאבריק
101 „GALWANO" TEL. 57-68
PIOTRKOWSKA 101

Dr. med. A. Mazur
ספעציאל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק. ווי אויך שטום און שפראך-פעהלער
האט זיך איבערגעצויגן אויף
חסכאדניא 65
אײנגאנג אויך דורך פיעטריק. 46) טעל. 66-01
נעמט אן פון 12½—1½ און פון 3—5 נאכמ.

Dr. P. Klinger
ספעצ.-ארצט פאר הויט-הער-און געשלעכטס-קראנקהייטען
הײלט מיט קווארץ-לאמפען.
אנדזשעיא 2, טעל. 82-28.

ווענען אלע
אמנעסטיע-ענינים
אינפארמירט און ארבעט דעם ביורא
„ארגוס", זאכאדניא 36.

שרייבט אייערע קרובים אין אמעריקא
אז אויב זיי ווילען מאכען פאר א ביליגען פרײז קומען לאדז, זאלען זיי זיך ווענדען אין די אויספלוג (עקסקורסיע) רופט, וואס עס ארגאניזירט דער ניו-יארקער קארעספאנדענט פון „לאדזער טאגעבלאט" ג. אייזנער.
שרייבט אויך אייערע קרובים אין אמעריקא, אז ג. אייזנער שיקט איבער דאלארען קיין פוילען און רעכענט ביז 50 דאלאר—1 דאלאר און ביז 100 דאלאר נאר 2 דאלאר.
אלערליי פוילישע דאקומענט'ן, ווי באגלייבונגען (לעגיטימאציעס) קענען קויף און פערקויף מיט בעשטעטיגונג פון פוילישען קאנסול, ווערן אויך אויסגעארבעט פאר ביליגען פרײז.
Gustave Eisner 1133 Broadway
NEW-YORK City

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA"
dawn. C. Blumwe i Syn, Sp. Akc.
BYDGOSZCZ-WILCZAK
די גרעסטע אין פוילען ספעציעל-מאשינען-פאבריק ליפערט אלס ספעציאליטעט
קאמפלעטע איינריכטונגען פאר האלץ-בעארבייטונג.
מיט אנפראגען זיך צו ווענדען צום פערטרעטער:
Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 2-752.

אבאנעמענטס-פרייז: פאר 1 חודש אין פוילען 5 זל. [illegible] ... אנאנסען-פרייז: [illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski   Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 18.